

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. _____

din _____
Chişinău

**pentru aprobarea Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice
pentru perioada 2026-2030**

În temeiul art. 22 alin. (5) din Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 309-320, art. 476), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Programul de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030 (se anexează).
2. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Energiei.
3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la expirarea termenului de o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU

Alexandru MUNTEANU

Contrasemnează:

Ministrul energiei

Dorin Junghietu

PROGRAM **de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030**

Capitolul I **INTRODUCERE**

1. Eficiența energetică reprezintă o prioritate centrală în cadrul politicilor publice din Republica Moldova, fiind recunoscută drept una dintre cele mai eficiente modalități, din punct de vedere al costurilor, pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. În acest sens, Guvernul a stabilit obiective ambițioase cu privire la diminuarea consumului de energie și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

2. Modificările aduse Legii nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică, aprobate prin Legea nr. 113/2023, au contribuit la consolidarea cadrului necesar pentru promovarea inițiativelor privind eficiența energetică. Astfel, Republica Moldova și-a asumat obligația de a realiza economii energetice anuale noi de cel puțin 0,8% din valoarea medie a consumului aferent perioadei 1 ianuarie 2019 – 1 ianuarie 2022 și de a renova anual minimum 3% din suprafața totală a clădirilor deținute de autoritățile publice centrale, începând cu anul 2024.

3. Potrivit datelor Biroului Național de Statistică din 2022, clădirile au înregistrat aproximativ 53% din consumul final total de energie la nivel național. În același an, fondul imobiliar național a însumat 104 089,84 mii m², majoritatea clădirilor fiind construite între anii 1960 și 1990 sau anterior, în contexte tehnologice și normative care nu vizau eficiența energetică ca prioritate.

4. Analizele incluse în Strategia sectorială pentru renovarea fondului imobiliar național pe termen lung pentru perioada 2025-2050, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 595/2025, indică faptul că atingerea unei economii anuale de energie noi de 0,8% necesită renovarea aprofundată anuală (cu o reducere a consumului de energie de cel puțin 60%) a circa 1 400 000 m² de clădiri, adică 1,35% din suprafața totală a fondului imobiliar.

5. În prezent, majoritatea proiectelor de eficiență energetică în clădiri sunt fezabile din punct de vedere economic. Auditurile energetice desfășurate în diverse proiecte indică faptul că reducerea consumului de energie în clădirile existente poate ajunge la 50-60%, generând economii financiare semnificative pentru utilizatori. Totuși, potrivit Strategiei sectoriale pentru renovarea fondului imobiliar național pe termen lung pentru perioada 2025-2050, deficitul de investiții în proiecte de eficiență energetică în clădiri este estimat la aproximativ 4,0 miliarde euro până în 2030. În sectorul clădirilor autorităților administrației publice centrale de specialitate, potențialul nevalorificat pentru investiții în proiecte de eficiență energetică depășește 355 milioane euro, iar în sectorul clădirilor autorităților publice locale acest potențial este de câteva ori mai ridicat.

6. Pentru îndeplinirea obiectivului stabilit privind economisirea energiei, este esențial ca sectorul public să se angajeze activ în creșterea eficienței energetice a clădirilor proprii. În acest context, clădirile publice gestionate de Cancelaria de Stat, ministere, alte autorități administrative centrale subordonate Guvernului, precum și structurile organizaționale aferente au un rol strategic. În cadrul exercițiului de inventariere din 2023, care a precedat elaborarea Programului cu privire la implementarea obligației privind renovarea clădirilor autorităților administrației publice centrale de specialitate pentru anii 2024-2026, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 163/2024, au fost identificate peste 160 de astfel de clădiri, cu o suprafață totală ce depășește 960 mii m², a căror renovare va contribui semnificativ la atingerea obiectivelor naționale de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră. Renovarea acestor clădiri mai este motivată și de exemplul pe care sectorul public îl oferă și de influența pozitivă pe care o exercită

asupra stimulării cererii pentru proiectele de eficiență energetică în sectorul clădirilor la nivel național.

7. După cum s-a precizat anterior, există un potențial semnificativ de investiții fezabile în domeniul eficienței energetice în clădiri. Având în vedere resursele financiare și tehnice limitate ale sectorului public, atingerea obiectivului de îmbunătățire a eficienței energetice este imposibilă fără implicarea sectorului privat. Un mecanism recunoscut pe plan internațional pentru mobilizarea expertizei și resurselor sectorului privat (de la furnizori de servicii energetice, băncile comerciale, companiile de inginerie, furnizori de echipamente eficiente energetic etc.) în implementarea proiectelor de eficiență energetică în clădiri îl reprezintă servicii energetice (ESCO) în baza contractelor de performanță energetică.

8. În ultimul deceniu, dezvoltarea pieței serviciilor energetice a fost menționată ca obiectiv strategic în mai multe documente de politici naționale privind eficiența energetică. Totuși, aplicarea contractelor de performanță energetică nu este implementată în prezent în Republica Moldova, din cauza unor bariere existente (lipsa unui cadru de reglementare adecvat, capacități tehnice și experiență insuficiente, conștientizare redusă, imaturitate a pieței etc.). În paralel, Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică recomandă sectorului public să adopte un rol exemplar în utilizarea acestor contracte. Cu toate acestea, cadrul normativ și instituțional nu a fost dezvoltat suficient și nu a permis valorificarea completă a potențialului investițional în eficiența energetică posibil prin utilizarea pe scară largă a contractelor de performanță energetică.

9. Prin urmare, pentru a valorifica pe deplin potențialul serviciilor energetice, este nevoie de o abordare integrată și sistemică, bazată pe un cadru logic și bine definit de intervenție. Acest cadru este precizat prin prezentul Program de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030 (denumit în continuare „Program”), care are drept **obiectiv general – dezvoltarea pieței serviciilor energetice funcționale, competitive și transparente.**

10. Prezentul Program contribuie direct la implementarea Obiectivului general nr. 3 – „Implementarea principiului ”eficiența energetică înainte de toate” în toate sectoarele economiei și consumului de energie” din **Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2050**¹, prin realizarea direcției prioritare de dezvoltare ”3.5. Dezvoltarea și promovarea serviciilor energetice și contractelor de performanță energetică” aferente acestui obiectiv general. În acest mod, Programul contribuie la depășirea problemei identificate în Capitolul II Secțiunea 2.10 „Eficiența energetică în Republica Moldova” din cadrul Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2050, conform căreia „... *proprietarii de clădiri din Republica Moldova nu pot beneficia de schemele de contracte de performanță energetică, deoarece nu există o piață a companiilor de servicii energetice în țară*”.

11. Totodată, direcția prioritară de dezvoltare ”3.4. Eficientizarea energetică a clădirilor publice” din cadrul Obiectivului general nr. 3 al Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2050 prevede că pentru a asigura creșterea eficienței energetice în clădirile publice conform ratei anuale de renovare, este necesară crearea de mecanisme de finanțare continuă a acestor lucrări, iar pentru aceasta se propune implementarea mecanismului Super ESCO. În acest sens, Programul se aliniază acestei direcții prioritare de dezvoltare, deoarece unul din obiectivele specifice ale Programului prevede instituirea mecanismului Super ESCO.

12. Rolul serviciilor energetice în creșterea performanței energetice a clădirilor este subliniat și în **Strategia sectorială pentru renovarea fondului imobiliar național pe termen lung pentru perioada 2025-2050**, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 595/2025. Conform pct. 113 din această strategie, dezvoltarea unei piețe eficiente de servicii energetice constituie un factor esențial pentru atingerea obiectivelor strategice, facilitând totodată atragerea resurselor private necesare. În acest context, măsura prioritară nr. 2 – ”Dezvoltarea pieței serviciilor energetice (ESCO)” – este definită ca un element esențial în cadrul procesului de implementare a strategiei, iar prezentul Program vizează direct implementarea acestei măsuri

¹ La momentul aprobării prezentului Program, proiectul Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2050 se afla în etapele finale de promovare.

prioritare. În plus, măsura prioritară nr. 7 – „Creșterea sustenabilității utilizării mijloacelor financiare bugetare” din aceeași strategie prevede introducerea unui mecanism de finanțare reînnoibilă (de tip „revolving”). Conform acestuia, o parte din economiile rezultate în urma implementării măsurilor de eficiență energetică în clădirile publice centrale, finanțate din fonduri bugetare, vor fi utilizate pentru rambursarea investițiilor efectuate. Aceste mijloace financiare vor fi acumulate în Fondul pentru eficiență energetică, gestionat de Centrul Național pentru Energie Durabilă, și vor fi direcționate ulterior către noi inițiative de eficiență energetică în clădirile publice centrale. În acest context, Programul prevede obiectivele și măsurile necesare pentru implementarea unui mecanism de finanțare de tip ”revolving”, în calitate de o etapă preliminară instituirii mecanismului Super ESCO, având multe elemente în comun cu acesta.

13. Obiectivele prezentului Program sunt corelate cu măsurile de promovare a acțiunilor în scopul creșterii numărului de clădiri al căror consum de energie este aproape egal cu zero stabilite în **Planul Național pentru creșterea numărului de clădiri al căror consum de energie este aproape egal cu zero (NZEB) până în anul 2030**, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.436/2025. Așadar, măsura nr. 3 prevede dezvoltarea și completarea programelor de finanțare a măsurilor de eficiență energetică și valorificare a surselor de energie regenerabile existente cu obiectivele privind transformarea clădirilor existente în clădiri NZEB. În acest sens, contractele de performanță energetică promovate de prezentul Program vor deveni un instrument important în cadrul programelor de renovare energetică a clădirilor publice și vor contribui la atragerea de resurse necesare pentru implementarea acestor programe.

14. Programul se aliniaza politicilor și măsurilor stabilite în **Planul național integrat privind energia și clima pentru perioada 2025-2030 (PNIEC)**, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 86/2025. În mod special, Programul asigură punerea în aplicare a măsurii PM_EE6 ”Promovarea serviciilor energetice și contractelor de performanță energetică”, care are ca scop promovarea serviciilor energetice și stimularea investițiilor în domeniul eficienței energetice și al energiei regenerabile printr-o serie de acțiuni legislative și normative. Adicional, Programul contribuie la realizarea și altor politici și măsuri stabilite în PNIEC, și anume:

14.1. PM_EE2 „Renovarea clădirilor din sectorul public al statului” – dezvoltarea pieței serviciilor energetice, în conformitate cu prevederile prezentului Program, va facilita mobilizarea resurselor suplimentare pentru proiectele de renovare energetică a clădirilor publice și va contribui la atingerea unor obiective mai ambițioase privind decarbonizarea sectorului clădirilor publice.

14.2. PM_EE7 ”Eficientizarea consumului de energie în clădirile publice prin implementarea mecanismului Super ESCO” – Programul se aliniaza acestei măsuri, deoarece unul din obiectivele specifice ale Programului prevede instituirea mecanismului Super ESCO;

14.3. PM_EE15 ”Implementarea iluminatului stradal universal, cu prioritate acordată alimentării din SER” – Programul prevede crearea cadrului legal, metodologic și instituțional favorabil pentru utilizarea serviciilor energetice în sectorul public, inclusiv în realizarea proiectelor de eficiență energetică în domeniul iluminatului public în baza contractelor de performanță energetică.

15. Programul este racordat la direcțiile de politici și intervenții prioritare din **Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”**, aprobată prin Legea nr. 315/2022. Astfel, Programul va contribui la realizarea direcției de politici și intervenții nr. 5.15. ”Securitate și eficiență energetică, energie din surse regenerabile”, care prevede, printre altele, intervenții sectoriale în construcții, energie. Concomitent, implementarea Programului va crea premisele necesare pentru implementarea contractelor de performanță energetică în domeniul iluminatului public, ceea ce va facilita realizarea direcției de politici și intervenții prioritare nr. 5.24. ”Politici și management în domeniile locuințelor, serviciilor comunale, utilităților publice și dezvoltării comunitare”, care la pct. 6) prevede elaborarea și realizarea Programului național „Acoperirea universală cu serviciul de iluminat stradal”, bazat pe alimentarea din surse regenerabile.

16. Prezentul Program este conceput pentru perioada 2026-2030, reprezentând un orizont de timp mediu de cinci ani², care permite:

16.1. oferirea unui timp suficient pentru lansarea pieței serviciilor energetice: crearea cadrului normativ și instituțional și implementarea unei serii de proiecte în domeniul eficienței energetice a clădirilor publice cu aplicarea contractelor de performanță energetică, în scopul testării practice a acestui mecanism;

16.2. alinierea cu perioada de implementare a principalelor politici în domeniul eficienței energetice, cum ar fi: Strategia energetică a Republicii Moldova, Planul național integrat privind energia și clima, Planul Național pentru creșterea numărului de clădiri al căror consum de energie este aproape egal cu zero (NZEB), Strategia sectorială pentru renovarea fondului imobiliar național pe termen lung.

17. Programul a fost elaborat în cadrul unui proces incluziv și dinamic, prevederile și acțiunile incluse în acesta fiind consultate cu principalii beneficiari direcți ai Programului – autorități ale administrației publice centrale și locale, instituții publice, întreprinderi de stat și municipale, furnizorii de servicii energetice și companiile din domeniul construcțiilor, ingineriei și echipamentelor eficiente energetic, instituțiile financiare implicate în finanțarea proiectelor de eficiență energetică, partenerii de dezvoltare, precum și specialiștii tehnici și profesioniștii care activează în domeniul serviciilor energetice. În acest sens, au fost utilizate următoarele instrumente de consultare:

17.1. propunerile și comentariile aferente Programului solicitate direct de la beneficiarii direcți ai Programului;

17.2. consultările publice, prin intermediul portalului www.particip.gov.md și a paginilor oficiale ale Ministerului Energiei și Centrului Național pentru Energie Durabilă, la compartimentul „Transparența în procesul decizional”.

Capitolul II ANALIZA SITUAȚIEI

Secțiunea 1

Retrospectiva inițiativelor de promovare a serviciilor energetice

18. Implementarea conceptului de servicii energetice și de contracte de performanță energetică în Republica Moldova a început în anul 2010, prin adoptarea Legii nr. 142/2010 cu privire la eficiența energetică, care la art. 5 a stabilit drept unul dintre principiile de bază ale domeniului eficiență energetică – promovarea inițiativei private și dezvoltarea societăților de servicii energetice care să contribuie la optimizarea exploatarei sistemelor energetice, în bază de contracte de performanță energetică. Acest principiu – dezvoltarea serviciilor energetice, – a fost ulterior transformat într-un obiectiv general al politicilor de eficiență energetică și formulat sub diferite forme în cadrul următoarelor documente:

18.1. Programul național pentru eficiență energetică 2011-2020, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 833/2011;

18.2: Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 102/2013;

18.3. Planul național de acțiuni în domeniul eficienței energetice pentru anii 2013-2015, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 113/2013;

² Pe termen lung, dincolo de perioada de implementare a Programului, finalitatea ideală urmărită este dezvoltarea unei piețe mature a serviciilor energetice (a se vedea pct. 55). Acest proces nu poate fi realizat în doar cinci ani. Conform estimărilor experților, autori ai Raportului „Moldovan ESCO Market Development. Concept and Roadmap”, elaborat în anul 2024 în cadrul Proiectului ”Securitatea Energetică a Moldovei (MESA)”, cu sprijinul fostei Agenții a Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), maturizarea completă a pieței serviciilor energetice în Republica Moldova ar putea dura aproximativ 10-15 ani. Prin urmare, după finalizarea Programului actual, va fi cel mai probabil necesară elaborarea unui nou program, ajustat la evoluțiile pieței, pentru a asigura continuitatea și atingerea maturității acestui sector.

18.4. Planul național de acțiuni în domeniul eficienței energetice pentru anii 2016-2018, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1471/2016;

18.5: Planul național de acțiuni în domeniul eficienței energetice pentru anii 2019-2021, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 698/2019.

19. La finele anului 2013, prin Hotărârea Guvernului nr. 1093/2013 a fost aprobat unicul act normativ în domeniul serviciilor energetice – Regulamentul privind furnizarea serviciilor energetice, având drept scop stabilirea unui cadru de reglementare pentru introducerea, dezvoltarea serviciilor energetice și crearea condițiilor necesare implementării contractelor de performanță energetică.

20. Cu toate că, în ultimul deceniu, promovării serviciilor energetice i-a fost conferit un rol distinct în cadrul de politici, până în prezent nu au avut loc evoluții majore pe piața serviciilor energetice. Lipsa de progres confirmă faptul că pentru crearea condițiilor favorabile și eliminarea multiplelor bariere în calea dezvoltării pieței serviciilor energetice sunt necesare măsuri complexe și specifice, în special de reglementare și instituționale, ceea ce nu putea fi realizat prin elaborarea doar a unui singur regulament privind furnizarea serviciilor energetice.

21. Astfel, pentru implementarea efectivă a conceptului de servicii energetice și de contracte de performanță energetică în calitate de instrumente esențiale pentru realizarea proiectelor de eficiență energetică, este necesar de eliminat un complex de bariere descrise în continuare.

Secțiunea a 2-a

Analiza barierelor în dezvoltarea pieței serviciilor energetice

Subsecțiunea 1

Bariere de reglementare

22. **Procedurile de achiziții publice nu sunt corelate cu specificul serviciilor energetice**, deoarece cadrul normativ actual nu prevede o procedură dedicată pentru achiziționarea serviciilor energetice, care implică o combinație între bunuri, servicii și lucrări, având totodată o complexitate financiară ridicată. În consecință, legislația privind achizițiile publice nu reflectă particularitățile serviciilor energetice în aspecte precum: determinarea valorii estimate și planificarea contractelor de performanță energetică, criteriile de atribuire, durata contractelor și alte elemente relevante. În plus, în condițiile actuale, selectarea ofertelor este dificilă, deoarece atribuirea ar trebui să se bazeze pe criteriul „valoarea netă actualizată a fluxurilor de numerar”, care nu este prevăzut în legislație. Criteriul similar – costurile pe ciclul de viață – este rar utilizat, iar pentru aplicarea lui lipsesc instrucțiuni clare.

23. **Limitările legale privind termenul maxim de asumare a angajamentelor în sectorul public** constituie o barieră în cazul serviciilor energetice, deoarece perioada de recuperare a investițiilor în eficiență energetică este, de regulă, de mai mulți ani, ceea ce impune încheierea contractelor de performanță energetică pe termen lung. Totuși, legislația în domeniul finanțelor publice stabilește un termen maxim pentru angajamentele multianuale asumate de entitățile publice, limitând astfel posibilitatea implementării acestor contracte. Așadar, art. 66 alin. (3) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014 permite asumarea angajamentelor multianuale pe o perioadă de până la trei ani pentru obiectele de investiții capitale, iar alin. (3¹) din aceeași lege stabilește perioada maximă de până la trei ani, pentru achizițiile de bunuri, lucrări și servicii, altele decât cele menționate la alin. (3), a căror perioadă de realizare este mai mare de un an. Bunurile și lucrările/serviciile pentru care se permite asumarea angajamentelor multianuale sunt stabilite în Regulamentul privind asumarea angajamentelor multianuale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 652/2023. Lista acestor bunuri, lucrări și servicii nu acoperă necesitățile contractelor de performanță energetică.

24. O altă problemă generată de limitările legale a termenului maxim de asumare a angajamentelor în sectorul public constă în imposibilitatea integrării contractelor de performanță energetică în ciclul de planificare bugetară, deoarece valoarea tuturor

angajamentelor financiare (plăților contractuale) pe perioada de acțiune a contractului asumate de entitatea publică depășește alocațiile bugetare disponibile pentru acest scop pentru o perioadă de 3 ani, iar conform art. 66 alin. (3) și alin. (3¹) din Legea nr. 181/2014 finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale se permite asumarea angajamentelor multianuale pe o perioadă de până la 3 ani în limitele cheltuielilor prognozate în acest scop pe anii respectivi.

25. Incertitudini privind reținerea și utilizarea economiilor obținute în rezultatul reducerii cheltuielilor pentru energie, ca urmare a implementării măsurilor de eficiență energetică, descurajează inițiativele de astfel de proiecte în sectorul public. Reducerea cheltuielilor pentru energie ar putea conduce la diminuarea alocațiilor bugetare pentru entitățile publice care au realizat economii, deoarece cadrul legal nu garantează menținerea volumului alocațiilor în aceste situații. În consecință, entitățile publice sunt mai puțin motivate să încheie contracte de performanță energetică. Deși există instituții al căror buget se formează pe baza unor indicatori concreți – cum ar fi numărul de elevi instruiți sau pacienți tratați – și nu depinde direct de cheltuielile efective pentru energie, lipsa unui mecanism clar de „înghețare” pe termen lung a alocațiilor bugetare destinate acoperirii cheltuielilor energetice creează un risc major, reducând predictibilitatea financiară și încrederea în sustenabilitatea economiilor obținute.

26. Aplicarea cadrului metodologic de evidență contabilă în sectorul bugetar nu este suficient dezvoltată pentru a reflecta în mod adecvat specificul serviciilor energetice. Aceasta se datorează faptului că Ordinul ministrului finanțelor nr. 216/2015 cu privire la aprobarea Planului de conturi contabile în sistemul bugetar și a Normelor metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar nu include prevederi detaliate referitoare la recunoașterea, evaluarea și documentarea investițiilor aferente contractelor de performanță energetică. De asemenea, lipsesc reglementări privind înregistrarea amortizării mijloacelor fixe și a consumului mijloacelor circulante utilizate în cadrul acestor contracte. În plus, deși ordinul conține modele de documente primare pentru confirmarea tranzacțiilor economice, acesta nu oferă formulare specifice pentru contractele de performanță energetică, ceea ce îngreunează aplicarea corectă a evidenței contabile.

27. Aplicarea clasificății bugetare în cazul serviciilor energetice este neclară, ceea ce complică evidența și raportarea corectă a executării bugetului public național, inclusiv a cheltuielilor legate de contractele de performanță energetică. Clasificația bugetară, aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 208/2015 și definită de Legea nr. 181/2014 privind finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală, stabilește criteriile de înregistrare a tuturor încasărilor și plăților bugetare în funcție de natura veniturilor și cheltuielilor. În prezent, însă, în Clasificația economică nu sunt prevăzute articole specifice care să corespundă particularităților contractelor de performanță energetică.

28. Incertitudini privind influența contractelor de performanță energetică asupra nivelului datoriei sectorului public constituie o barieră importantă, deoarece modul de tratare economică și statistică a acestor contracte poate determina includerea angajamentelor aferente contractelor de performanță energetică în volumul datoriei publice³. Deși Legea nr. 419/2006 privind datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat definește expres instrumentele financiare generatoare de datorie, lipsa experienței în implementarea contractelor de performanță energetică în Republica Moldova face ca această constrângere să fie una potențială. Totuși, incertitudinea persistă din cauza cadrului normativ insuficient de clar, care necesită ajustări și precizări pentru a evita interpretări ce ar putea limita aplicarea contractelor de performanță energetică.

29. Practica aplicării legislației fiscale privind tratamentul serviciilor energetice nu este explicită, deoarece, din cauza lipsei de experiență în implementarea contractelor de performanță energetică, nu s-au conturat practici uniforme referitoare la regimul fiscal aplicabil

³ Modul de tratare a contractelor de performanță energetică prin prisma datoriei publice este descris în detaliu în Nota de orientare „Înregistrarea contractelor de performanță energetică în conturile guvernamentale”, emisă de Eurostat la 19.09.2017 și în Ghidul pentru tratarea statistică a contractelor de performanță energetică”, emis de Eurostat și Banca Europeană de Investiții în mai 2018.

acestor contracte și serviciilor (bunurilor/lucrărilor) aferente. Absența unor orientări practice generează dificultăți pentru furnizorii de servicii energetice, în special în ceea ce privește stabilirea momentului în care apare obligația de plată a TVA și a impozitului pe venit, precum și clarificarea altor aspecte fiscale similare.

30. **Subdezvoltarea cadrului metodologic privind serviciile energetice** limitează oportunitățile de atragere a investițiilor în proiectele de eficiență energetică, deoarece contractele de performanță energetică sunt complexe și, la nivel național, nu există un model standard de astfel de contract, cu actele aferente, care să echilibreze interesele tuturor părților și să respecte legislația aplicabilă achizițiilor publice, investițiilor capitale publice și finanțelor publice. În plus, implementarea acestor contracte se bazează pe metodologii importante – pentru determinarea consumului de energie de referință și pentru măsurarea și verificarea economiilor – care nu sunt încă elaborate la nivel național. Regulamentul existent privind furnizarea serviciilor energetice nu acoperă aspectele sus-menționate.

Subsecțiunea a 2-a Bariere financiare

31. **Insuficiența mijloacelor financiare și accesul limitat la finanțare** constituie una dintre cele mai mari bariere în dezvoltarea pieței serviciilor energetice. Deși băncile comerciale din Republica Moldova au un nivel relativ bun de conștientizare în domeniul eficienței energetice, conceptul de servicii energetice și, în special, contractele de performanță energetică rămân puțin cunoscute și insuficient înțelese. Această lipsă de familiaritate, combinată cu lipsa experienței în evaluarea proiectelor de eficiență energetică cu aplicarea contractelor de performanță energetică (estimarea economiilor de energie, fluxurilor de numerar și riscurilor asociate etc.) determină o capacitate redusă a instituțiilor financiare de a analiza și accepta astfel de proiecte. În consecință, pe piață există o insuficiență de produse financiare dedicate, adaptate specificului contractelor de performanță energetică, ceea ce creează un vid de oportunități și descurajează inițiativele de investiții.

32. O altă problemă ce limitează accesul la finanțare este dificultatea furnizorilor de servicii energetice de a oferi garanțiile solicitate de bănci pentru acordarea creditelor. În această etapă de dezvoltare a pieței, în condițiile lipsei de cazuri de succes, acceptarea economiilor viitoare obținute în clădirile deținute de terți în calitate de garanții pentru rambursarea creditelor ar putea fi considerată ca extrem de riscantă și inacceptabilă.

33. Subsidiar, furnizorii de servicii energetice dispun, de regulă, de capital propriu limitat, ceea ce le reduce capacitatea de a implementa simultan mai multe proiecte de eficiență energetică din resurse proprii. În același timp, finanțarea preponderent prin credite este dificilă, deoarece creșterea gradului de îndatorare afectează bonitatea acestora și limitează volumul mijloacelor financiare ce pot fi împrumutate.

34. **Termenul lung de recuperare a investițiilor** constituie o barieră majoră în finanțarea proiectelor de eficiență energetică, în special a celor implementate prin contracte de performanță energetică. În Republica Moldova, băncile comerciale oferă, în general, credite pe perioade scurte și medii, de regulă între 1 și 5 ani, ceea ce este adecvat pentru investiții obișnuite, dar complet insuficient pentru proiectele de eficiență energetică, care presupun investiții inițiale semnificative și perioade de recuperare mult mai lungi, cuprinse între 8 și 20 de ani. Această discrepanță între durata creditelor disponibile și perioada necesară pentru recuperarea investiției generează riscuri atât pentru furnizorii de servicii energetice, cât și pentru instituțiile financiare. Furnizorii nu pot acoperi costurile inițiale din resurse proprii, iar accesul la finanțare pe termen lung este limitat, ceea ce reduce atractivitatea acestor proiecte și afectează dezvoltarea pieței serviciilor energetice.

35. Contractele de performanță energetică implică **costuri de tranzacție semnificative** pentru fiecare proiect, generate de activități precum colectarea informațiilor, realizarea auditului energetic, stabilirea consumului de energie de referință, identificarea soluțiilor de eficiență energetică fezabile din punct de vedere tehnic și financiar, pregătirea achizițiilor,

asigurarea finanțării, întocmirea contractelor, precum și măsurarea și verificarea economiilor de energie etc. Din acest motiv, aceste contracte sunt considerate, de regulă, o opțiune viabilă doar pentru proiecte de dimensiuni mari sau pentru „pachete” de proiecte mici și medii.

Subsecțiunea a 3-a **Bariere tehnice și administrative**

36. Capacitățile tehnice și experiența limitată este specifică tuturor sectoarelor aferente pieței serviciilor energetice: construcții, furnizare de echipamente, consultanță în eficiență energetică, sector bancar etc., reprezentând un fenomen care frânează dezvoltarea pieței serviciilor energetice și care se manifestă prin mai multe aspecte:

36.1. numărul redus de proiecte implementate și absența inițiativelor de instruire generează un deficit de cunoștințe specifice privind serviciile energetice și contractele de performanță energetică;

36.2. deficitul de cadre specializate reduce capacitatea furnizorilor de servicii energetice de a-și forma echipe apte să gestioneze modalități complexe de finanțare și implementare a proiectelor.

37. Utilizarea limitată a instrumentelor moderne de asigurare a calității generează riscuri tehnice și financiare semnificative pentru furnizorii de servicii energetice și clienții acestora. Calitatea lucrărilor și serviciilor realizate în cadrul contractelor de performanță energetică trebuie să fie ridicată, având în vedere complexitatea proiectelor și durata extinsă a contractelor (8-20 ani). În caz contrar, costurile suplimentare de mentenanță, reparațiile și cheltuielile neprevăzute cauzate de neconformități vor conduce la pierderi financiare și vor reduce considerabil fezabilitatea economică a acestor contracte.

38. Insuficiența datelor obiective și fiabile, precum și lipsa accesului public la date privind consumul de energie în clădirile renovate, atât înainte, cât și după implementarea măsurilor de eficiență energetică, rămâne o barieră semnificativă pentru analiza și dezvoltarea proiectelor bazate pe contracte de performanță energetică.

Subsecțiunea a 4-a **Bariere legate de informare și conștientizare**

39. Nivelul scăzut de conștientizare și înțelegere a contractelor de performanță energetică reprezintă o barieră importantă pentru dezvoltarea pieței. Serviciile energetice, contractele de performanță energetică, abordările și modelele de plată aferente acestora nu sunt bine cunoscute de instituții, întreprinderi, gospodării și bănci comerciale, iar beneficiile acestor contracte nu sunt comunicate într-un mod clar și accesibil. Din această cauză, numeroși potențiali clienți, atât publici, cât și privați, nu recurg la utilizarea contractelor de performanță energetică.

40. Gradul ridicat de incertitudine asociat contractelor de performanță energetică constituie principala barieră în implementarea acestora. Această incertitudine privește realizarea economiilor, precum și estimarea, măsurarea și verificarea lor. Riscurile percepute de actorii implicați sunt variate, dar în esență se reduc la posibile pierderi financiare generate de semnarea și derularea contractului. În lipsa unui mecanism clar de distribuire a riscurilor, care să implice contribuția fiecărei părți la realizarea proiectului și să reducă riscurile la un nivel acceptat de toți, implementarea serviciilor energetice în Republica Moldova va rămâne dificilă.

Subsecțiunea a 5-a **Bariere comportamentale**

41. Reticența față de asumarea obligațiilor pe termen lung constituie o barieră majoră în implementarea proiectelor de eficiență energetică cu aplicarea contractelor de performanță energetică. Perioada îndelungată necesară pentru recuperarea investițiilor descurajează

proprietarii de clădiri, publice sau private, să ia decizii de investiții și să accepte angajamente pe termen lung, mai ales în contextul incertitudinii ridicate și al riscurilor asociate.

42. **Preferința pentru fonduri nerambursabile** reprezintă unul dintre principalele motive ale reticenței entităților publice față de contractarea serviciilor energetice. În lipsa experienței de lucru cu instrumente comerciale pe termen lung, entitățile publice preferă accesarea finanțărilor nerambursabile (alocații bugetare, granturi, donații etc.), iar existența programelor bazate pe astfel de forme de finanțare reduce atractivitatea contractelor de performanță energetică și interesul potențialilor furnizori față de acest segment al pieței. Mai mult, concurența dintre finanțarea publică și privată accentuează percepția că contractele de performanță energetică sunt mai costisitoare decât investițiile publice directe sau proiectele fără garanții de performanță.

Subsecțiunea a 6-a Bariere legate de piață

43. **Numărul redus de furnizori de servicii energetice cu experiență activi pe piață** limitează semnificativ posibilitatea implementării proiectelor prin contracte de performanță energetică. În prezent, piața locală se confruntă cu lipsa furnizorilor specializați în servicii energetice. Pentru dezvoltarea unei piețe de servicii energetice funcționale și competitive, este esențială existența unui număr suficient de furnizori specializați, capabili să ofere expertiză și soluții complexe în domeniu.

44. **Cererea scăzută pentru servicii energetice** reprezintă una dintre principalele bariere în dezvoltarea pieței din Republica Moldova. În prezent, aceste servicii nu sunt suficient promovate și nici stimulate prin politici publice. Țintele de eficiență energetică nu sunt obligatorii pentru entitățile publice, private sau pentru proprietarii de clădiri, ceea ce reduce motivația pentru investiții. În plus, politicile actuale privind eficiența energetică a clădirilor publice nu creează un cadru favorabil pentru implicarea capitalului privat, inclusiv prin contracte de performanță energetică. Lipsa mecanismelor de stimulare a cererii menține piața într-o stare incipientă, limitând oportunitățile pentru furnizorii de servicii energetice și încetinind progresul în ceea ce privește atingerea obiectivelor naționale de eficiență energetică.

Secțiunea a 3-a Cauzele problemelor identificate

45. În condițiile resurselor limitate și agendei politice intense **s-a acordat prioritate obținerii unor rezultate rapide, vizibile și cu impact social imediat, fiind amânate acțiunile de ordin strategic**. În ultimul deceniu au fost implementate numeroase proiecte axate pe creșterea eficienței energetice și promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, materializate prin renovarea clădirilor publice și modernizarea sistemelor tehnice (încălzire, iluminat, ventilare etc.) din cadrul acestora. Toate aceste intervenții au fost realizate ca acțiuni punctuale, fără a pune accent pe dezvoltarea și instituționalizarea unor mecanisme sustenabile de finanțare și implementare a proiectelor de eficiență energetică în sectorul public. În paralel, au fost implementate multiple proiecte de asistență tehnică, având ca scop armonizarea legislației naționale cu cea europeană, în conformitate cu angajamentele asumate prin Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. În această etapă, accentul principal a fost pus pe transpunerea cadrului legislativ european, în timp ce aplicarea efectivă a unor elemente practice a fost tratată ca o prioritate secundară. În acest context, dezvoltarea pieței serviciilor energetice nu a fost inclusă în lista de priorități a acestor inițiative.

46. **Situația macroeconomică nefavorabilă** a determinat interesul minim din partea sectorului privat față de serviciile energetice. Implementarea contractelor de performanță energetică se bazează în mod tradițional pe finanțare privată, în special pe credite bancare, iar fezabilitatea economică a proiectelor de eficiență energetică implementate prin astfel de contracte depinde în mare măsură de costul finanțării. La dezvoltarea produselor financiare,

băncile comerciale aplică la rata de bază stabilită de Banca Națională a Moldovei un adaos de câteva puncte procentuale, ceea ce reduce și mai mult atractivitatea economică a proiectelor de eficiență energetică cu aplicarea contractelor de performanță energetică cofinanțate din credite bancare. În acest context, costul finanțării proiectelor de eficiență energetică rămâne un obstacol major pentru dezvoltarea pieței serviciilor energetice. Analiza situației din Republica Moldova arată că, potrivit datelor Băncii Naționale a Moldovei, rata de bază a scăzut de la 19,5% la finele anului 2015 la aproximativ 6,0% în 2025. Totuși, această evoluție pozitivă a fost umbrată de crizele din 2022, războiul din Ucraina și nivelul ridicat al prețurilor, factori care au continuat să afecteze negativ dinamica economiei naționale.

47. **Restricții și limitări generate de statutul entității responsabile pentru implementarea politicilor de eficiență energetică** au redus considerabil numărul și tipul instrumentelor disponibile pentru dezvoltarea pieței serviciilor energetice. Astfel, pentru realizarea politicii statului în domeniul eficienței energetice, în anul 2010 a fost creată Agenția pentru Eficiență Energetică, cu statut de autoritate administrativă. Acest statut juridic a redus flexibilitatea instituției, în special în ceea ce privește atragerea personalului calificat în număr suficient. De asemenea, exercitarea rolului de facilitator al pieței serviciilor energetice, așa cum este prevăzut la pct. 56.8, ar fi fost dificilă și incompatibilă cu specificul și atribuțiile unei autorități administrative. Abia la sfârșitul anului 2023, Agenția pentru Eficiență Energetică a fost înlocuită de Centrul Național pentru Energie Durabilă, cu statut de instituție publică, ceea ce a permis eliminarea acestor limitări și restricții.

48. **Promovarea insuficientă a contractelor de performanță energetică** a generat multiple bariere legate de informare și conștientizare, împiedicând dezvoltarea pieței serviciilor energetice. Activitățile de promovare realizate de autoritățile și instituțiile responsabile în anii precedenți au abordat subiectul, însă lipsa unor proiecte concrete implementate pe baza contractelor de performanță energetică a făcut ca informațiile furnizate să fie în mare parte generale și teoretice. Această abordare limitată nu a reușit să evidențieze beneficiile reale ale modelului, cum ar fi reducerea costurilor energetice, transferul riscului către furnizor de servicii energetice și crearea unui mecanism sustenabil de finanțare. În lipsa exemplelor practice, actorii din sectorul public și privat au rămas reticenți, percepend acest instrument ca fiind complex și dificil de aplicat.

Secțiunea a 4-a Beneficiari ai Programului

49. Implementarea Programului vizează un set de beneficiari direcți și indirecti, care reflectă atât entitățile care participă la implementare sau beneficiază de implementarea proiectelor de eficiență energetică, cât și diversitatea grupurilor de cetățeni care utilizează clădirile și serviciile publice și, prin urmare, beneficiază de îmbunătățirea acestor clădiri și servicii, și anume:

49.1. **Beneficiarii direcți** ai Programului sunt autorități ale administrației publice centrale și locale, instituții publice, întreprinderi de stat și municipale, furnizorii de servicii energetice și companiile din domeniul construcțiilor, ingineriei și echipamentelor eficiente energetic, instituțiile financiare implicate în finanțarea proiectelor de eficiență energetică, precum și profesioniștii care activează în domeniul serviciilor energetice;

49.2. **Beneficiarii indirecti** sunt reprezentați de utilizatorii clădirilor publice, precum elevii, cadrele didactice, pacienții, personalul medical, funcționarii publici și cetățenii care accesează servicii administrative, precum și de utilizatorii serviciilor publice, inclusiv ai iluminatului stradal. Din aceeași categorie fac parte și grupurile vulnerabile, în special femeile, copiii și persoanele în vârstă.

Secțiunea a 5-a

Consecințe și impactul acestora în cazul neintervenției

50. În lipsa unei intervenții guvernamentale pentru eliminarea barierelor care împiedică dezvoltarea pieței serviciilor energetice, consecințele vor fi semnificative și cu impact pe termen lung asupra economiei naționale, mediului, sectorului public și societății.

51. Neimplementarea măsurilor de eficiență energetică va întârzia alinierea Republicii Moldova la standardele europene și va îngreuna respectarea angajamentelor asumate privind decarbonizare. Lipsa progresului în tranziția energetică va reduce atractivitatea țării pentru investitori orientați spre sustenabilitate și va perpetua dependența de surse energetice costisitoare. În plus, lipsa unui cadru funcțional va descuraja investițiile private și va bloca dezvoltarea pieței serviciilor energetice, menținând-o la un nivel incipient și reducând oportunitățile economice și de creare a locurilor de muncă.

52. Entitățile publice – beneficiarii direcți ai Programului – vor continua să înregistreze un consum ridicat de energie, ceea ce va menține cheltuielile bugetare la un nivel sporit. Aceste costuri vor limita resursele disponibile pentru investiții în educație, sănătate și alte domenii sociale, afectând calitatea serviciilor publice. În același timp, vulnerabilitatea energetică a sectorului public va crește, acesta rămânând expus fluctuațiilor prețurilor la energie și riscurilor generate de crize regionale, ceea ce poate conduce la imposibilitatea asigurării unui confort termic minim în școli, spitale și alte instituții sociale.

53. Totodată, neintervenția ar genera efecte sociale negative asupra beneficiarilor indirecti ai Programului. În absența măsurilor necesare, utilizatorii clădirilor publice – elevi, cadre didactice, pacienți, personal medical, funcționari publici și cetățeni – vor continua să fie expuși unui mediu interior neadecvat, care poate compromite desfășurarea procesului educațional, calitatea actului medical și buna funcționare a serviciilor administrative. Totodată, în lipsa modernizării la scară largă a serviciilor publice, inclusiv a iluminatului stradal, nivelul de confort și siguranță pentru populație va stagna sau se va deteriora. Astfel, grupurile vulnerabile, precum femeile, copiii și persoanele în vârstă, vor resimți disproporționat consecințele degradării infrastructurii publice, având acces limitat la medii sigure, adecvate și adaptate nevoilor lor.

Capitolul III

OBIECTIVE GENERALE ȘI SPECIFICE

54. Obiectivele specifice ale prezentului Program sunt aliniate cu obiectivele și măsurile definite în cadrul politicilor de eficiență energetică existente menționate la pct. 10-15, sunt axate pe eliminarea barierelor identificate și crearea condițiilor necesare pentru atingerea **obiectivului general al prezentului Program – dezvoltarea pieței serviciilor energetice funcționale, competitive și transparente.**

55. Dezvoltarea pieței serviciilor energetice funcționale, competitive și transparente este un proces continuu și de durată, orientat către atingerea maturității pieței. Conform practicilor europene⁴, aplicabile și în contextul național, o piață a serviciilor energetice poate fi considerată matură dacă îndeplinește următoarele condiții:

55.1. *conceptul de servicii energetice este, în general, cunoscut și înțeles.* Clienții au în continuare nevoie de informații suplimentare despre ofertele specifice și tipurile de contracte oferite de furnizori de servicii energetice, însă sunt capabili să aleagă de sine stătător între diferite tipuri de scheme – investiție proprie, contract de performanță energetică, etc. Informațiile suplimentare sunt disponibile prin consultanți, facilitatori independenți sau instituții publice specializate;

⁴ Energy Service Market in the EU – Status review and recommendations 2019. Scientific and Technical Report, Joint Research Centre (JRC), European Commission

55.2. *piața serviciilor energetice este orientată de cerere.* Într-o piață de servicii energetice orientată de cerere, inițiativa pentru dezvoltarea unor proiecte de eficiență energetică pornește în primul rând de la clienți. Potențialii beneficiari ai contractelor de performanță energetică – precum proprietarii de clădiri, facilități industriale sau autorități publice – joacă un rol important în modelarea pieței prin faptul că caută în mod activ furnizorii de servicii energetice, își definesc clar obiectivele și cerințele pentru proiecte individuale sau pachete de proiecte, le comunică potențialilor furnizori de servicii energetice prin proceduri transparente și așteaptă soluții alternative din partea acestora;

55.3. *există un nivel ridicat de încredere în piața serviciilor energetice.* Clienții care au implementat proiecte au acumulat experiențe pozitive și sunt dispuși să împărtășească rezultatele obținute. Exemplele de succes joacă un rol important în stimularea interesului și încurajarea potențialilor clienți să adopte soluții similare;

55.4. *există forme alternative ale contractelor de performanță energetică,* ceea ce oferă flexibilitate în aplicarea acestui mecanism. Unele dintre aceste forme sunt disponibile în format standardizat, ceea ce facilitează utilizarea lor de către autorități și companii, contribuie la reducerea riscurilor juridice și financiare, la creșterea încrederii în piață și la accelerarea adoptării contractelor de performanță energetică. În plus, sunt elaborate ghiduri și metodologii de aplicare de către o organizație independentă, cu implicarea actorilor din piață, pentru a asigura transparență și uniformitate în implementare;

55.5. *există soluții financiare alternative,* care includ atât finanțarea directă din partea clienților, cât și implicarea instituțiilor financiare. Aceste opțiuni pot lua forma investițiilor proprii ale clienților, creditelor comerciale sau mecanismelor mixte, în care riscul și responsabilitatea sunt împărțite între client și furnizor de servicii energetice;

55.6. *costurile de tranzacție sunt relativ mici;*

55.7. *sunt disponibile date istorice privind consumul de energie;*

55.8. *măsurarea și verificarea economiilor se realizează printr-o metodă standardizată și transparentă;*

55.9. *există facilitatori* care joacă un rol esențial în dezvoltarea pieței serviciilor energetice. Aceștia sprijină potențialii clienți în procesul de luare a deciziilor, oferindu-le claritate asupra ofertelor disponibile și asupra tipurilor de contracte. În paralel, facilitatori sprijină furnizorii de servicii energetice și contribuie la consolidarea pieței prin activități de lobby, promovare generală, instruire și crearea de mecanisme de comunicare între clienți și furnizori de servicii energetice. Ei pot organiza sesiuni de informare, campanii de sensibilizare și programe de formare profesională, asigurând astfel un mediu transparent și competitiv. Prin implicarea lor, se reduce asimetria informațională, se accelerează punerea în aplicare a contractelor de performanță energetică și se stimulează încrederea în piață;

55.10. *cadrele generale de politici privind energia și achizițiile publice nu constituie un obstacol pentru aplicarea contractelor de performanță energetică.* De regulă, nu este necesară o legislație dedicată exclusiv serviciilor energetice. Totuși, pentru a asigura o funcționare coerentă și transparentă a pieței, pot fi utile definiții clare, standarde și, în anumite cazuri, reglementări specifice. Este important de subliniat că serviciile energetice nu reprezintă un scop în sine al legislației, ci un instrument strategic pentru atingerea obiectivelor de eficiență energetică și reducerea consumului. Practic, serviciile energetice facilitează tranziția către o economie sustenabilă, prin implementarea de proiecte care optimizează consumul de energie și reduc costurile pe termen lung. Astfel, politicile publice creează un mediu favorabil pentru dezvoltarea serviciilor energetice și nu le impun ca obiectiv legislativ.

55.11. *există etichete de calitate sau certificate,* aplicabile atât companiilor, cât și proiectelor, care au un rol esențial în consolidarea încrederii pe piață, reducerea costurilor de tranzacție și crearea unui mediu competitiv sănătos. Aceste instrumente permit identificarea clară a furnizorilor de servicii energetice care respectă standardele minime de performanță, contribuind astfel la eliminarea celor care nu îndeplinesc cerințele de bază. Prin oferirea unor garanții privind conformitatea tehnică și financiară, mecanismele de certificare reduc riscul

investițiilor neperformante și facilitează luarea deciziilor informate de către clienți și investitori. În plus, ele stimulează transparența și profesionalismul în sectorul serviciilor energetice, ceea ce duce la o piață mai credibilă și mai atractivă pentru finanțare și parteneriate.

55.12. *granturile⁵ sau împrumuturile preferențiale nu favorizează și nici nu dezavantajează serviciile energetice.* Acestea ar trebui să fie acordate gradual și să ofere subvenții nerambursabile doar pentru măsuri care au un termen de recuperare foarte lung (adică nu ar fi finanțate de actorii de pe piață), dar care aduc beneficii sociale importante. În plus, aceste măsuri ar trebui combinate cu intervenții mai atractive din punct de vedere economic, pentru a permite realizarea unor proiecte complexe, precum renovări aprofundate, sau pentru a sprijini grupuri sociale vulnerabile.

56. Obiectivul specific 1. Instituționalizarea pieței serviciilor energetice, până în anul 2030. Acest obiectiv specific urmărește crearea unui cadru normativ și metodologic complet, care să permită aplicarea contractelor de performanță energetică în sectorul public și privat. Claritatea regulilor privind achizițiile publice, procedurile bugetare, tratamentul contabil, obligațiile fiscale și mecanismele de măsurare a economiilor este esențială pentru dezvoltarea pieței serviciilor energetice. Un cadru coerent reduce barierele și riscurile, facilitează încheierea contractelor multianuale și permite finanțarea furnizorilor din economiile generate. Totodată, obiectivul dat urmărește crearea condițiilor necesare pentru dezvoltarea unei piețe de servicii energetice funcționale, competitive și sustenabile, în care să activeze un număr suficient de furnizori cu capacități tehnice, manageriale și financiare solide. În mod practic, realizarea acestui obiectiv specific implică următoarele activități:

56.1. Facilitarea aplicării criteriilor de eficiență energetică și sustenabilitate la atribuirea contractelor de achiziții publice, în special a contractelor de lucrări de reparații/construcție a clădirilor publice, prin includerea în Normele metodologice de punere în aplicare a Legii nr. 325/2025 privind achizițiile publice a unui compartiment dedicat integrării cerințelor de eficiență energetică și sustenabilitate în achizițiile de bunuri, servicii și lucrări. Compartimentul va descrie modalitățile de aplicare a acestor cerințe în procesul de atribuire a contractelor, inclusiv criteriile relevante, mecanismele de evaluare și modalitățile de atribuire a contractelor de achiziții publice, în vederea promovării soluțiilor cu performanțe superioare din perspectiva eficienței energetice și a dezvoltării durabile. Totodată, vor fi elaborate ghiduri și instrucțiuni privind achizițiile publice sustenabile, precum și caiete de sarcini-model care să integreze criteriile de sustenabilitate și eficiență energetică pentru categorii selectate de bunuri, servicii și lucrări.

56.2. *Integrarea particularităților contractelor de performanță energetică în cadrul normativ privind procesul bugetar și investițiile capitale publice,* prin adaptarea legislației la specificul acestui model – termene lungi de executare, modalități flexibile de plată și utilizarea economiilor obținute. Astfel, în cadrul acestei activități urmează a fi modificată Legea nr. 397/2003 privind finanțele publice locale, Legea nr. 181/2014 finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, Hotărârea Guvernului nr. 652/2023 pentru aprobarea Regulamentului privind asumarea angajamentelor multianuale, Hotărârea Guvernului nr. 684/2022 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la proiectele de investiții capitale publice, Ordinul ministrului finanțelor nr. 104/2023 cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind evaluarea proiectelor noi de investiții capitale publice. Ajustarea normelor va permite autorităților și instituțiilor publice încheierea contractelor pe perioade mai lungi de 3 ani, clarificând procedurile de planificare și raportare bugetară, precum și statutul economiilor realizate. Pentru a evita ca angajamentele financiare asumate de entitățile publice prin contractele de performanță energetică să fie considerate datorie publică, actele normative elaborate vor lua în considerare recomandările din Nota de orientare „Înregistrarea contractelor de performanță energetică în conturile guvernamentale” (Eurostat, 2017) și „Ghidul pentru tratarea statistică a contractelor de performanță energetică” (Eurostat și BEI, 2018).

⁵ În contextul dat, noțiunea de ”grant” include orice finanțare nerambursabilă, inclusiv din resursele bugetare.

56.3. *Completarea Bazei generalizate a practicii fiscale cu clarificările necesare privind particularitățile evidenței contabile și tratării fiscale a serviciilor energetice* – calculul și achitarea TVA, impozitului pe venit, amortizarea investițiilor și alte obligații fiscale. Dezvoltarea unor recomandări și exemple coerente în aceste domenii este esențială pentru a elimina incertitudinile juridice și financiare, a facilita aplicarea contractelor atât în sectorul public, cât și în cel privat și a asigura transparența și predictibilitatea operațiunilor economice.

56.4. *Elaborarea metodologiei pentru determinarea consumului de energie de referință și a metodologiei de măsurare și verificare a economiilor de energie*, în conformitate cu practicile și standardele europene și internaționale⁶. Implementarea acestor metodologii va asigura calcularea corectă a economiilor obținute după aplicarea măsurilor de eficiență energetică, reducând riscul disputelor între furnizorii de servicii energetice și beneficiari. Un cadru metodologic aprobat prin standarde naționale garantează transparența și corectitudinea plăților în funcție de performanță și minimizează riscul de neînțelegeri sau fraude.

56.5. *Asigurarea unui nivel ridicat de competență profesională în rândul tuturor actorilor implicați pe piața serviciilor energetice* – furnizori de servicii energetice, auditori și evaluatori energetici, instituții financiare, companii de inginerie și consultanță, companii de construcții, producători și distribuitori de echipamente. Scopul este ca acești specialiști să dețină cunoștințe aprofundate, adaptate domeniului lor de activitate, privind principiile și procesele care stau la baza contractelor de performanță energetică, etapele de implementare, metodologia de stabilire a consumului de referință, procedurile de măsurare și verificare a economiilor de energie, precum și abilități practice pentru aplicarea corectă și eficientă a acestor contracte.

56.6. *Instituirea unui sistem clar de cerințe și proceduri care să garanteze că pe piața serviciilor energetice activează doar companii cu personal calificat, resurse financiare adecvate și capacități tehnice corespunzătoare*. Scopul este ca aceste entități să fie capabile să furnizeze servicii energetice complexe, respectând standarde de calitate și performanță, astfel încât beneficiarii – publici și privați – să aibă acces la soluții eficiente, sigure și sustenabile. În lipsa unui mecanism de calificare și înregistrare, există riscul ca pe piață să pătrundă operatori nepregătiți, ceea ce ar putea compromite calitatea lucrărilor, credibilitatea contractelor de performanță energetică și încrederea beneficiarilor. Un sistem de admitere bazat pe criterii transparente – competențe profesionale, soliditate financiară, experiență tehnică – este esențial pentru crearea unei piețe mature și competitive.

56.7. *Operaționalizarea unui instrument inovator – mecanismul ”revolving”* – care să permită testarea modelului de servicii energetice într-o formă simplificată, acumularea experienței practice și crearea premiselor pentru extinderea ulterioară a contractelor de performanță energetică. Mecanismul „revolving” va funcționa pe baza acordurilor de servicii energetice, similare contractelor de performanță energetică, dar cu proceduri mai simple, fără obligativitatea garantării economiilor, pentru a reduce riscurile în faza de început și a facilita implicarea companiilor fără experiență anterioară. Introducerea acestui mecanism este esențială pentru două direcții strategice: 1) creșterea capacităților tehnice a companiilor implicate în realizarea proiectelor – acestea vor învăța să gestioneze principalele procese aferente serviciilor energetice, apropiindu-se de rolul complet al furnizorilor de servicii energetice; 2) testarea viabilității modelului de rambursare a investițiilor din economii – autoritățile și instituțiile publice vor experimenta mecanismul prin care investițiile sunt recuperate din economiile generate, consolidând încrederea în sustenabilitatea contractelor de performanță energetică și demonstrând că economiile pot acoperi costurile inițiale. Astfel, prin mecanismul de tip ”revolving” se creează un cadru de învățare și validare, reducând barierele de intrare pe piață și riscurile financiare, în timp ce se pun bazele pentru o piață matură, competitivă și capabilă să atragă investiții private. În plus, succesul acestui model va genera istorii de proiecte reușite,

⁶ Metodologiile corespunzătoare vor fi elaborate în conformitate cu Protocolul internațional de măsurare și verificare a performanței (International Performance Measurement and Verification Protocol – IPMVP), aprobat de Organizația de Evaluare a Eficienței (Efficiency Valuation Organization – EVO) și alte standarde internaționale și europene relevante.

necesare pentru a stimula extinderea contractelor de performanță energetică pe scară largă. Așadar, operaționalizarea mecanismului "revolving" presupune elaborarea cadrului metodologic necesar, precum și consolidarea capacităților instituționale și tehnice ale Centrului Național pentru Energie Durabilă, prin instituirea unei unități de implementare responsabile pentru aplicarea mecanismului "revolving", precum și prin dezvoltarea competențelor personalului implicat în implementarea acestui mecanism.

56.8. *Implementarea mecanismului de tip "Super ESCO"*, care presupune extinderea contractelor de performanță energetică pe scară largă, ca rezultat al aplicării mecanismului "revolving", precum și asumarea de către stat a rolului de facilitator al pieței, oferind impulsul necesar pentru dezvoltarea și consolidarea sectorului serviciilor energetice. Experiența internațională demonstrează că, în economiile emergente, atribuirea unei entități publice finanțate din bugetul de stat a rolului de Super ESCO reprezintă unul dintre cele mai eficiente instrumente pentru accelerarea formării pieței serviciilor energetice. Această entitate acționează ca un catalizator între sectorul public, furnizorii privați și finanțatori, facilitând implementarea proiectelor, accesul la finanțare și dezvoltarea capacităților tehnice ale pieței. Prin implicarea companiilor private în proiecte publice, facilitarea accesului la finanțare și agregarea proiectelor mici în pachete atractive, entitatea Super ESCO contribuie la creșterea capacităților tehnice ale furnizorilor și la profesionalizarea pieței. În plus, standardizarea documentației și procedurilor de către Super ESCO reduce riscurile și costurile de tranzacție. Totodată, Super ESCO demonstrează viabilitatea contractelor de performanță energetică, crește încrederea autorităților și investitorilor și stimulează cererea prin campanii de informare.

57. Obiectivul specific 2. Crearea, până la sfârșitul anului 2030, a unui mecanism care va asigura generarea unei cereri constante și predictibile pentru servicii energetice susținută de finanțare adecvată și sustenabilă. Acest obiectiv specific urmărește consolidarea cererii stabile pentru servicii energetice în sectorul public, prin instituirea mecanismelor care să asigure generarea unui portofoliu consistent și predictibil de proiecte de eficiență energetică care pot fi realizate cu utilizarea serviciilor energetice. Totodată, integrarea acestor mecanisme în cadrul bugetar va facilita planificarea și mobilizarea resurselor publice și va contribui la formarea unei piețe funcționale și sustenabile a serviciilor energetice. În mod practic, realizarea acestui obiectiv specific implică următoarele activități:

57.1. *Inventarierea clădirilor autorităților administrației publice centrale* constituie un instrument esențial pentru fundamentarea politicilor de eficiență energetică, oferind o imagine completă asupra fondului construit și a performanței energetice a acestuia. Aceasta permite stabilirea unor priorități clare de renovare și asigură respectarea obligațiilor privind realizarea țintelor anuale de renovare a clădirilor publice prevăzute de Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică. Totodată, inventarul sprijină monitorizarea progresului și facilitează mobilizarea resurselor financiare pentru investiții în eficiență energetică.

57.2. *Stabilirea unor ținte pe termen lung pentru creșterea eficienței energetice a clădirilor publice ale autorităților administrației publice centrale de specialitate* va permite trecerea de la proiecte izolate la o abordare programatică, asigurând previzibilitatea cererii potențiale de servicii energetice, facilitând mobilizarea finanțării și dezvoltarea pieței, precum și consolidarea proiectelor mici în portofolii mai mari, cu costuri tranzacționale reduse și eficiență sporită a implementării.

57.3. *Inițierea proiectelor de eficiență energetică în clădiri publice deținute de autoritățile administrației publice centrale de specialitate cu aplicarea mecanismului "revolving"* are drept scop formarea unui pachet inițial de proiecte pentru testarea practică a acestui mecanism și acumularea practicilor necesare.

57.4. *Crearea unei surse sustenabile și consistente de finanțare pentru lansarea și operaționalizarea mecanismului „revolving”* aplicat la renovarea clădirilor publice, care va constitui fundamentul pentru dezvoltarea ulterioară a mecanismului Super ESCO. În faza inițială, resursele financiare vor fi mobilizate cu sprijinul partenerilor de dezvoltare, urmând ca, pe termen mediu și lung, Fondul pentru eficiență energetică să fie alimentat din plățile efectuate

de beneficiari pentru rambursarea investițiilor realizate în cadrul proiectelor de eficiență energetică, din economiile de energie generate. Această recuperare se va realiza prin alocarea lunară, pe o perioadă de cel puțin 8 ani, de către beneficiarii acestor proiecte, a cel puțin 50% din economiile obținute către Fondul pentru eficiență energetică.

57.5. *Identificarea proiectelor de eficiență energetică potențiale în sectorul public (iluminat public, serviciile publice și alte domenii)* urmărește crearea unui portofoliu inițial de investiții fezabile, care să poată fi extins dincolo de sectorul clădirilor, contribuind astfel la accelerarea dezvoltării și penetrării serviciilor energetice în ansamblul sectorului public.

57.6. *Identificarea proiectelor de eficiență energetică potențiale în sectorul privat* urmărește conturarea unui portofoliu de proiecte investiționale, capabile să demonstreze fezabilitatea economică a măsurilor de eficiență energetică ce pot fi implementate cu utilizarea serviciilor energetice, să stimuleze interesul actorilor privați și să faciliteze dezvoltarea unei piețe sustenabile a serviciilor energetice.

57.7. *Mobilizarea resurselor financiare pentru finanțarea proiectelor de eficiență energetică în sectorul privat cu utilizarea serviciilor energetice* are ca scop facilitarea accesului la capital, reducerea barierelor investiționale și stimularea implementării pe scară largă a proiectelor, contribuind totodată la dezvoltarea unui cadru favorabil pentru implicarea furnizorilor de servicii energetice și atragerea investițiilor private în acest domeniu.

58. Obiectivul specific 3. Creșterea gradului de percepție a serviciilor energetice ca instrumente fiabile și avantajoase pentru îmbunătățirea eficienței energetice, până în anul 2030. Acest obiectiv specific urmărește creșterea gradului de informare și conștientizare a părților interesate privind principiile, mecanismele și avantajele aplicării contractelor de performanță energetică, precum și asigurarea accesului părților interesate la informațiile relevante privind contractele de performanță energetică realizate în sectorul public: consumul de energie în clădirile renovate, atât înainte, cât și după implementarea măsurilor de eficiență energetică, economiile obținute, tehnologiile aplicate, costurile aferente etc. În mod practic, realizarea acestui obiectiv specific implică următoarele activități:

58.1. *Promovarea beneficiilor serviciilor energetice*, având drept scop creșterea nivelului de informare a părților interesate, pentru a stimula interesul și cererea față de serviciile energetice, precum și a crea premisele pentru extinderea serviciilor energetice în sectorul privat (industrial, rezidențial, etc.). Grupurile țintă includ cele mai importante categorii de beneficiari direcți: autorități ale administrației publice centrale și structurile subordonate, autorități ale administrației publice locale, companii din sectorul industrial, inclusiv mari consumatori de energie, băncile comerciale etc.

58.2. *Publicarea datelor utile și comunicarea informațiilor despre proiectele de eficiență energetică realizate cu utilizarea serviciilor energetice* într-un mod explicit, clar și accesibil va contribui la consolidarea încrederii în serviciile energetice și la stimularea motivației pentru aplicarea contractelor de performanță energetică, atât în sectorul public, cât și cel privat. Publicarea istoriilor de succes va demonstra beneficiile reale ale acestor soluții, va consolida credibilitatea lor și va stimula cererea pentru astfel de servicii în sectorul public și privat. În același timp, transparența sporită va contribui la crearea unui mediu concurențial sănătos, în care furnizorii de servicii energetice sunt motivați să îmbunătățească calitatea și performanța ofertelor lor.

Capitolul IV INDICATORI DE MONITORIZARE

59. Indicatorii de monitorizare privind realizarea obiectivelor Programului sunt prezentați în tabelul 1 și tabelul 2.

Tabelul 1

Indicatori de impact privind realizarea obiectivelor Programului

Obiectivul general	Indicator de impact	Valoarea de referință (anul 2026)	Ținta intermediară (anul 2028)	Ținta finală (anul 2030)	Furnizorul de date
Dezvoltarea pieței serviciilor energetice funcționale, competitive și transparente	Creșterea ponderii economiilor de energie obținute prin servicii energetice în totalul economiilor realizate în sectorul clădirilor publice	N/A	0%	20%	Centrul Național pentru Energie Durabilă

Tabelul 2

Indicatori de rezultat privind realizarea obiectivelor Programului

Obiectivul specific	Indicator de rezultat	Valoarea de referință (anul 2026)	Ținta intermediară (anul 2028)	Ținta finală (anul 2030)	Furnizorul de date
Obiectivul specific 1. Instituționalizarea serviciilor energetice, până în anul 2030	Creșterea gradului de armonizare a cadrului normativ cu practicile și standardele europene	N/A	100%		Ministerul Energiei; Ministerul Finanțelor; Centrul Național pentru Energie Durabilă
	Creșterea numărului furnizorilor de servicii energetice activi pe piață	0	0	5	Centrul Național pentru Energie Durabilă
	Creșterea numărului specialiștilor în domeniul serviciilor energetice	0	0	10	Centrul Național pentru Energie Durabilă
Obiectivul specific 2. Crearea, până la sfârșitul anului 2030, a unui mecanism care va asigura generarea unei cereri constante și predictibile pentru servicii energetice susținută de finanțare adecvată și sustenabilă	Creșterea numărului de proiecte de eficiență energetică cu utilizarea serviciilor energetice din sectorul public lansate	0	10	20	Centrul Național pentru Energie Durabilă
	Creșterea numărului de proiecte de eficiență energetică cu utilizarea serviciilor	0	5	10	Centrul Național pentru Energie Durabilă

	energetice din sectorul privat lansate				
	Creșterea volumului investițiilor în proiecte de eficiență energetică din sectorul public cu utilizarea serviciilor energetice	0	402 000	802 000	Centrul Național pentru Energie Durabilă
	Creșterea volumului investițiilor în proiecte de eficiență energetică din sectorul privat cu utilizarea serviciilor energetice	0	0	20 000	Centrul Național pentru Energie Durabilă
	Creșterea volumului mijloacelor financiare mobilizate din contul economiilor obținute în proiectele de eficiență energetică în sectorul public	0	0	25 000	Centrul Național pentru Energie Durabilă
Obiectivul specific 3. Creșterea gradului de percepție a serviciilor energetice ca instrumente fiabile și avantajoase pentru îmbunătățirea eficienței energetice, până în anul 2030	Creșterea ponderii entităților publice care percep serviciile energetice ca instrumente fiabile și avantajoase pentru creșterea eficienței energetice	N/A	10%	30%	Centrul Național pentru Energie Durabilă
	Sporirea numărului băncilor comerciale care percep serviciile energetice ca un model de business fiabil	N/A	3	7	Centrul Național pentru Energie Durabilă
	Sporirea numărului entităților private care percep serviciile energetice ca un	N/A	5	20	Centrul Național pentru Energie Durabilă

	model de business fiabil				
--	--------------------------	--	--	--	--

Capitolul V IMPACT

60. Pe termen lung, dezvoltarea pieței serviciilor energetice în Republica Moldova va aduce beneficii unei game largi de actori. Sectorul public, întreprinderile private din domeniul industrial și al serviciilor, proprietarii de clădiri rezidențiale, precum și alți consumatori finali vor avea acces la oportunitățile create de o piață funcțională, competitivă și transparentă a serviciilor energetice. În termeni calitativi, implementarea prezentului Program va contribui la:

60.1. reducerea facturilor legate de energie în clădirile publice, eliberând astfel resurse, ceea ce va permite Guvernului să extindă serviciile sociale și să realizeze mai multe proiecte prioritare de investiții în infrastructură;

60.2. reducerea dependenței de importurile de energie;

60.3. reducerea impactului asupra mediului cauzat de utilizarea energiei;

60.4. scăderea costurilor operaționale în cadrul clădirilor publice renovate;

60.5. creșterea valorii clădirilor publice renovate și extinderea termenului de exploatare a acestora;

60.6. creșterea confortului în clădirile publice renovate, sporirea calității serviciilor publice;

60.7. agregarea proiectelor de investiții în eficiența energetică mici/medii și dispersate și oferirea acestora spre realizare în mod consolidat, ceea ce va reduce costurile de tranzacție și va ajuta la atragerea furnizorilor comerciali existenți să intre pe piața eficienței energetice;

60.8. creșterea transparenței și credibilității pieței serviciilor energetice;

60.9. stimularea investițiilor private în eficiență energetică;

60.10. dezvoltarea piețelor de echipamente și tehnologii eficiente energetic;

60.11. oferirea unui exemplu de înaltă vizibilitate pentru alte sectoare;

60.12. suplinirea bugetului de stat cu surse suplimentare din contul impozitelor achitate de participanții pe piața serviciilor energetice în rezultatul realizării proiectelor de eficiență energetică;

60.13. crearea de locuri de muncă;

60.14. optimizarea utilizării fondurilor publice prin instituirea unui mecanism sustenabil de finanțare a investițiilor în eficiența energetică a clădirilor publice.

Capitolul VI COSTURI

61. Implementarea prezentului Program implică resurse financiare totale estimate la circa 810 760 mii lei pentru întreaga perioadă de aplicare. Sursele de finanțare vor fi următoarele:

61.1. bugetul de stat: costuri în valoare de 560 mii lei vor fi acoperite din bugetul de stat, prin alocații aprobate anual prin legea bugetului de stat și fără a implica costuri suplimentare;

61.2. asistență externă:

1) costuri în valoare de 802 000 mii lei vor fi acoperite din contul împrumutului negociat cu Banca Mondială pentru implementarea proiectelor de eficiență energetică în clădirile publice centrale cu aplicarea mecanismului "revolving";

2) costuri în valoare de 7 520 mii lei vor fi acoperite din surse externe oferite de către partenerii de dezvoltare sub formă de asistență tehnică;

3) pentru unele activități persistă un deficit de finanțare în sumă de 2 500 mii lei, urmând a fi identificată și atrasă asistență externă.

62. Distribuirea costurilor estimate de implementare a Programului pe obiective și ani de implementare este prezentată în tabelul 3.

Tabelul 3

Distribuirea costurilor estimate de implementare a Programului pe obiective și ani de implementare

Obiectiv specific	Codul subprogramului bugetar	Costuri pe ani, mii lei					Costuri totale, mii lei
		2026	2027	2028	2029	2030	
Obiectivul specific 1. Instituționalizarea serviciilor energetice, până în anul 2030		700	2 600	1 500	1 420	1 600	7 820
Costuri acoperite din bugetul de stat						300	300
Costuri acoperite din asistență externă		700	2 600	1 500	1 420	1 300	7 520
Costuri neacoperite							
Obiectivul specific 2. Crearea, până la sfârșitul anului 2030, a unui mecanism care va asigura generarea unei cereri constante și predictibile pentru servicii energetice susținută de finanțare adecvată și sustenabilă		2 220	200 500	200 000	200 000	200 000	804 540
Costuri acoperite din bugetul de stat		20				20	40
Costuri acoperite din asistență externă		2 000	200 000	200 000	200 000	200 000	802 000
Costuri neacoperite		200	500		1 800		2 500
Obiectivul specific 3. Creșterea gradului de percepție a serviciilor energetice ca instrumente fiabile și avantajoase pentru îmbunătățirea eficienței energetice, până în anul 2030				20	50	150	220
Costuri acoperite din bugetul de stat				20	50	150	220
Costuri acoperite din asistență externă							
Costuri neacoperite							
TOTAL, mii lei		2 920	203 100	201 520	203 270	201 770	812 580

Capitolul VII RISCURI DE IMPLEMENTARE

63. Implementarea Programului ar putea fi afectată de următoarele riscuri descrise în tabelul 4, fiind indicate măsurile de atenuare a impactului și de reducere a probabilității apariției acestor riscuri.

Tabelul 4

Riscuri de implementare

Nr. d/o	Riscuri anticipate	Probabilitatea (medie/înaltă)	Impact (mediu/înalt)	Măsurile de atenuare a riscului
1	Reticența autorităților și instituțiilor implicate în implementarea Programului	Medie	Mediu	Stabilirea unei platforme interinstituționale de coordonare și monitorizare a implementării Programului; Realizarea unei strategii de comunicare coerentă și adecvată pentru explicarea importanței Programului și a procesului de realizare a acestuia.
2	Capacitățile instituționale reduse privind implementarea Programului	Medie	Mediu	Consolidarea continuă a capacităților instituțiilor responsabile de implementarea Programului, inclusiv în cadrul proiectelor de asistență tehnică
3	Lipsa de interes și implicarea insuficientă a mediului de afaceri (potențialilor furnizori de servicii energetice, instituțiilor financiare, companiilor de inginerie etc.) în implementarea proiectelor de eficiență energetică cu aplicarea contractelor de performanță energetică	Medie	Înalt	Desfășurarea campaniilor de promovare axate pe beneficiile contractelor de performanță energetică pentru mediul de afaceri
4	Reticența instituțiilor deținătoare de clădiri publice în ceea ce privește apelarea la serviciile energetice	Medie	Înalt	Stabilirea obiectivelor programatice privind îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice și a mecanismelor de realizare a acestora; Comunicare sistematică și sistemică cu privire la beneficiile contractelor de performanță energetică
5	Finanțare insuficientă pentru implementarea Programului	Înaltă	Înalt	Promovarea importanței Programului pe platformele de colaborare cu partenerii de dezvoltare în vederea identificării sprijinului financiar și tehnic pentru realizarea acestuia; Eficientizarea utilizării asistenței tehnice prin coordonarea eficientă a fondurilor disponibile, în vederea eliminării suprapunerilor și dublărilor; Promovarea mecanismelor de utilizare eficientă a resurselor financiare disponibile
6	Tergiversarea procesului de dezvoltare a cadrului legal și, ca rezultat, afectarea altor procese de implementare ulterioare	Mediu	Înalt	Crearea grupurilor de lucru interinstituționale pentru a accelera procesul legislativ și a monitoriza progresul; Asigurarea unei comunicări continue cu factorii de decizie politici pentru a alinia prioritățile legislative cu obiectivele Programului

Capitolul VIII

AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE

64. Dezvoltarea pieței serviciilor energetice se bazează pe participarea tuturor instituțiilor cu competențe în domeniul respectiv și pe asigurarea unei cooperări interinstituționale eficiente. Ministerul Energiei este principalul responsabil de implementarea prezentului Program, de elaborarea rapoartelor de progres și de prezentarea acestora Guvernului.

65. La implementarea prezentului Program vor contribui următoarele autorități/instituții: Ministerul Finanțelor, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Agenția Achiziții Publice, Centrul Național pentru Energie Durabilă, autoritățile administrației publice centrale, partenerii de dezvoltare, organizațiile neguvernamentale și mediul asociativ, alte instituții, după caz.

Capitolul IX

PROCEDURI DE MONITORIZARE, EVALUARE ȘI RAPORTARE

66. Monitorizarea implementării Programului se efectuează de Ministerul Energiei, cu suportul Centrului Național pentru Energie Durabilă.

67. Centrul Național pentru Energie Durabilă asigură evaluarea implementării Programului în modul următor:

67.1. Evaluarea anuală – se realizează prin elaborarea, până la 25 februarie a anului următor perioadei de gestiune, a rapoartelor anuale ce includ analiza nivelului de implementare a Programului;

67.2. Evaluarea intermediară – se realizează prin elaborarea, până la 25 februarie 2029, a raportului intermediar, care include analiza nivelului de implementare a Programului, analiza evoluției pieței serviciilor energetice, cu concluziile și recomandările corespunzătoare și, după caz, argumentările privind necesitatea ajustării Programului;

67.3. Evaluarea finală – se realizează prin elaborarea, până la 25 februarie 2031, a raportului final, care include analiza nivelului de implementare a Programului, analiza evoluției pieței serviciilor energetice, cu concluziile și recomandările corespunzătoare și, după caz, argumentările privind necesitatea prelungirii Programului, cu ajustările necesare.

68. Rapoartele privind evaluarea implementării Programului se prezintă Ministerului Energiei și Guvernului și se publică pe paginile web ale Ministerului Energiei și Centrului Național pentru Energie Durabilă.

Anexa la
Programul de dezvoltare a pieței serviciilor
energetice pentru perioada 2026-2030

PLAN DE ACȚIUNI
pentru implementarea Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030

Nr. d/o	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare totale, mii lei	Costuri de implementare divizate pe ani, mii lei					Surse de finanțare	Termen de realizare	Instituție responsabilă
				2026	2027	2028	2029	2030			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	13
Obiectivul specific 1. Instituționalizarea serviciilor energetice, până în anul 2030											
1.	Alinierea cadrului normativ la bunele practici ale Uniunii Europene și eliminarea barierelor de reglementare pentru utilizarea serviciilor energetice în sectorul public	3 proiecte de legi aprobate de Guvern; 5 hotărâri ale Guvernului aprobate; Ordin al ministrului finanțelor aprobat; Baza generalizată a practicii fiscale completată cu cel puțin 2 clarificări	1 300	300	1 000				Asistență externă	T4/2027	Ministerul Energiei; Ministerul Finanțelor; Centrul Național pentru Energie Durabilă; Agenția Achiziții Publice
2.	Implementarea cadrului metodologic aferent serviciilor energetice, armonizat cu practicile și standardele europene și internaționale	2 standarde naționale aprobate	400	100	300				Asistență externă	T4/2027	Institutul de Standardizare din Moldova; Centrul Național pentru Energie Durabilă
3.	Formarea specialiștilor cu înaltă calificare în domeniul serviciilor energetice	Program de perfecționare aprobat; Cel puțin 100 de specialiști perfecționați	200			200			Asistență externă	T4/2028	Centrul Național pentru Energie Durabilă; Universitatea Tehnică a Moldovei

4.	Implementarea sistemului de admitere pe piață a furnizorilor de servicii energetice profesioniști care livrează servicii la standarde de calitate	Hotărâre a Guvernului aprobată; Cel puțin 10 specialiști calificați și înregistrați; Cel puțin 5 companii calificate și înregistrate	120				120		Asistență externă	T4/2029	Ministerul Energiei; Centrul Național pentru Energie Durabilă
5.	Implementarea și operaționalizarea mecanismului de tip "revolving" pentru realizarea proiectelor de eficiență energetică în clădirile publice deținute de autoritățile administrației publice centrale de specialitate	Hotărâre a Guvernului aprobată; Unitatea de implementare a mecanismului "revolving" instituită și activă; Numărul de specialiști instruiți; Manual operațional al mecanismului "revolving" aprobat	5 500	300	1 300	1 300	1 300	1 300	Asistență externă	T4/2026 – T4/2030	Ministerul Energiei; Centrul Național pentru Energie Durabilă
6.	Implementarea mecanismului de tip "Super ESCO"	Hotărâre a Guvernului aprobată; Unitatea de implementare a mecanismului de tip "Super ESCO" instituită; Numărul de specialiști instruiți; Manual operațional al mecanismului "Super ESCO" aprobat	300					300	Bugetul de stat: subprogramul 5801 „Politici și management în sectorul energetic”; subprogramul 5810 „Eficiență energetică”	T4/2030	Ministerul Energiei; Centrul Național pentru Energie Durabilă
Obiectiv specific 2. Crearea, până la sfârșitul anului 2030, a unui mecanism care va asigura generarea unei cereri constante și predictibile pentru servicii energetice susținută de finanțare adecvată și sustenabilă											

7.	Inventarierea clădirilor autorităților administrației publice centrale	Inventarul a 100% de clădiri ale autorităților administrației publice centrale întocmit și publicat	500	200	300				Asistență externă	T2/2027	Ministerul Energiei; Centrul Național pentru Energie Durabilă
8.	Stabilirea țintelor pe termen lung privind creșterea eficienței energetice a clădirilor publice deținute de autoritățile administrației publice centrale de specialitate	Hotărâre a Guvernului aprobată	200		200				Asistență externă	T4/2027	Ministerul Energiei; Centrul Național pentru Energie Durabilă
9.	Identificarea și implementarea proiectelor de eficiență energetică în clădirile publice deținute de autoritățile administrației publice centrale de specialitate cu aplicarea mecanismului "revolving"	Cel puțin 20 audituri energetice întocmite; Cel puțin 20 de proiecte lansate	802 000	2 000	200 000	200 000	200 000	200 000	Asistență externă	T4/2026 – T4/2030	Centrul Național pentru Energie Durabilă
10.	Mobilizarea resurselor financiare pentru finanțarea proiectelor de eficiență energetică în clădirile publice deținute de autoritățile administrației publice centrale de specialitate cu aplicarea mecanismului "revolving"	Cel puțin 800 mil. lei mobilizați de la partenerii de dezvoltare; Cel puțin 25 mil. lei mobilizați din contul economiilor obținute în proiectele de eficiență energetică în clădirile publice deținute de autoritățile administrației publice centrale de specialitate cu aplicarea	20	20					Bugetul de stat: subprogramul 5801 „Politici și management în sectorul energetic”; subprogramul 5810 „Eficiență energetică”	T4/2030	Ministerul Energiei; Ministerul Finanțelor; Centrul Național pentru Energie Durabilă

		mecanismului ”revolving”									
11.	Identificarea proiectelor de eficiență energetică potențiale în sectorul public (iluminat public, serviciile publice și alte domenii)	Cel puțin 5 audituri energetice întocmite; Catalogul cu cel puțin 10 proiecte de eficiență energetică potențiale din sectorul public întocmit și publicat	600				600		Asistență externă	T4/2028	Centrul Național pentru Energie Durabilă
12.	Identificarea proiectelor de eficiență energetică potențiale în sectorul privat	Cel puțin 10 audituri energetice întocmite; Catalogul cu cel puțin 50 proiecte de eficiență energetică potențiale din sectorul privat întocmit și publicat	1 200				1 200		Asistență externă	T4/2028	Centrul Național pentru Energie Durabilă
13.	Mobilizarea resurselor financiare pentru finanțarea proiectelor de eficiență energetică în sectorul privat cu utilizarea serviciilor energetice	Cel puțin 20 mil. lei mobilizați de la partenerii de dezvoltare	20				20		Bugetul de stat: subprogramul 5801 „Politici și management în sectorul energetic”; subprogramul 5810 „Eficiență energetică”	T4/2030	Centrul Național pentru Energie Durabilă
Obiectivul specific 3. Creșterea gradului de percepție a serviciilor energetice ca instrumente fiabile și avantajoase pentru îmbunătățirea eficienței energetice, până în anul 2030											
14.	Promovarea beneficiilor serviciilor energetice pentru implementarea proiectelor de eficiență energetică în clădirile publice deținute de autoritățile administrației publice centrale de specialitate	Cel puțin 5 campanii de informare derulate; Cel puțin 30 de autorități ale administrației publice centrale și structuri organizaționale din sfera lor de	150			20	30	100	Bugetul de stat: subprogramul 5810 „Eficiență energetică”	T4/2028 – T4/2030	Centrul Național pentru Energie Durabilă

		<p>competență informate; Cel puțin 70 de autorități ale administrației publice locale informate; Cel puțin 400 de companii private informate; Cel puțin 10 bănci comerciale informate</p>									
15.	Instituirea unui mecanism de publicare a datelor relevante despre toate proiectele de eficiență energetică realizate în sectorul public cu aplicarea mecanismului ”revolving”	<p>Platforma on-line dedicată creată; 20 seturi de date publicate; Raport analitic cu exemple de bună practică publicat</p>	70				20	50	Bugetul de stat: subprogramul 5810 „Eficiență energetică”	Trimestrul IV, 2030	Centrul Național pentru Energie Durabilă

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030 este elaborat de către Ministerul Energiei, beneficiind de suportul Secretariatului Comunității Energetice.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
<i>2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ</i>
Proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030 este elaborat în temeiul art. 22 alin. (5) din Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică.
<i>2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative</i>
<p>Republica Moldova și-a asumat obiective ambițioase privind eficiența energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, în conformitate cu Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică, precum și cu angajamentele din Planul Național Integrat privind Energia și Clima (PNIEC) și Strategia energetică până în 2050. Printre obligațiile-cheie se numără realizarea de economii energetice anuale noi de cel puțin 0,8% și renovarea anuală a minimum 3% din suprafața clădirilor publice centrale.</p> <p>În prezent, clădirile reprezintă circa 53% din consumul final de energie, iar fondul imobiliar este în mare parte învechit, construit înainte de introducerea cerințelor de eficiență energetică. Deși audituri energetice arată că în clădiri reducerea consumului de energie cu până la 50-60% este fezabilă și economic avantajoasă, deficitul de investiții în proiecte de eficiență energetică este estimat la circa 4 miliarde euro până în 2030. Resursele publice sunt insuficiente pentru acoperirea acestui necesar, ceea ce impune mobilizarea capitalului privat prin mecanisme moderne, cum sunt serviciile energetice (ESCO) bazate pe contracte de performanță energetică.</p> <p>Cu toate acestea, piața serviciilor energetice în Republica Moldova este practic inexistentă, în pofida faptului că dezvoltarea acesteia este prevăzută în documente strategice și în Legea nr. 139/2018. Principalele cauze sunt barierele de reglementare, financiare, instituționale și de altă natură, care împiedică aplicarea contractelor de performanță energetică.</p> <p>Cadrul normativ existent nu asigură condițiile adecvate pentru aplicarea serviciilor energetice și a contractelor de performanță energetică în sectorul public. Legislația privind achizițiile publice nu conține proceduri dedicate pentru contractarea serviciilor energetice, care presupun o combinație complexă de lucrări, bunuri și servicii, precum și criterii de atribuire adaptate particularităților economice ale acestor contracte, cum ar fi valoarea netă actualizată a fluxurilor de numerar. În lipsa unor reguli explicite, autoritățile contractante nu dispun de instrumente metodologice pentru planificarea, estimarea, ajustarea valorii și evaluarea ofertelor pentru contracte cu executare pe termen lung, iar documentațiile standard nu reflectă specificul acestor mecanisme. Legislația bugetar-fiscală limitează asumarea angajamentelor multianuale la o perioadă de cel mult trei ani, ceea ce face imposibilă încheierea contractelor de performanță energetică pe duratele necesare recuperării investițiilor, în mod obișnuit cuprinse între 8 și 20 de ani. Această constrângere afectează integrarea contractelor în ciclul bugetar și compromite predictibilitatea financiară, inclusiv</p>

din perspectiva etapizării plăților conform contractelor de performanță energetică. Lipsa unui mecanism normativ explicit privind reținerea și utilizarea economiilor obținute din reducerea cheltuielilor energetice descurajează entitățile publice, deoarece reducerea cheltuielilor cu utilitățile poate conduce la diminuarea alocațiilor bugetare, în absența unei reglementări care să înghețe, pe termen adecvat, nivelul alocațiilor aferente energiei. Practica aplicării reglementărilor contabile și fiscale nu este explicită în ceea ce privește tratamentul specific al contractelor de performanță energetică, respectiv recunoașterea investițiilor, amortizarea mijloacelor fixe, evidențierea consumului de mijloace circulante, momentul facturării și modul de calcul al obligațiilor fiscale, ceea ce generează incertitudini juridice și financiare pentru furnizori și beneficiari. Clasificația bugetară nu include articole distincte pentru evidențierea cheltuielilor aferente serviciilor energetice, ceea ce complică raportarea și monitorizarea execuției bugetare, iar absența unor precizări referitoare la tratarea angajamentelor din contractele de performanță energetică din perspectiva datoriei publice creează riscuri de interpretare care pot limita utilizarea mecanismului. În plus, nu există metodologii naționale pentru determinarea consumului de referință și pentru măsurarea și verificarea economiilor de energie, armonizate cu standardele internaționale, nici modele standard de contracte de performanță energetică și acte aferente, ceea ce îngreunează aplicarea uniformă, transparentă și verificabilă a plăților în funcție de performanță.

Dincolo de deficiențele cadrului normativ, dezvoltarea pieței serviciilor energetice este afectată de bariere financiare, tehnice, administrative, de piață și comportamentale. Accesul la finanțare este limitat, întrucât instituțiile bancare nu dispun de produse adaptate specificului contractelor de performanță energetică, iar termenele uzuale de creditare sunt scurte sau medii, necorelate cu perioada de recuperare a investițiilor, ceea ce reduce atractivitatea economică a proiectelor și capacitatea furnizorilor de a se implica simultan în mai multe proiecte. Din perspectivă tehnică și administrativă, capacitățile actorilor sunt insuficient dezvoltate, lipsesc programe sistematice de formare și perfecționare, iar utilizarea instrumentelor moderne de asigurare a calității este limitată, ceea ce majorează riscurile tehnice și financiare pe durata contractelor, în special în contextul intervențiilor complexe și al mentenanței pe termen lung. Pe latura informațională și comportamentală, nivelul de înțelegere a mecanismului contractelor de performanță energetică este scăzut, beneficiile nu sunt comunicate suficient de clar, iar percepția asupra complexității și riscurilor rămâne accentuată. Preferința pentru finanțări nerambursabile, generată de practica proiectelor cu finanțare bugetară sau granturi, diminuează interesul pentru instrumentele comerciale pe termen lung și accentuează percepția că contractele de performanță energetică ar fi mai costisitoare decât investițiile bugetare directe. În plus, numărul redus de furnizori specializați și cererea scăzută din partea sectorului public mențin piața într-o stare incipientă, fără masă critică de proiecte, fără istorii de succes și fără mecanisme de agregare care să reducă costurile de tranzacție.

În absența unei intervenții guvernamentale, consumul ridicat de energie în clădirile publice va continua să genereze presiuni semnificative asupra bugetului, limitând resursele disponibile pentru investiții în educație, sănătate și alte domenii sociale, precum și capacitatea statului de a asigura servicii publice la standarde adecvate. Vulnerabilitatea sectorului public la fluctuațiile prețurilor la energie și la crizele regionale va rămâne ridicată, cu riscul afectării confortului și funcționalității infrastructurilor esențiale, cum sunt școlile și spitalele. Lipsa unui cadru funcțional va bloca dezvoltarea pieței serviciilor energetice, va descuraja investițiile private și va limita oportunitățile economice, inclusiv crearea de locuri de muncă, iar emisiile de gaze cu efect de seră vor rămâne la niveluri ridicate, perpetuând impactul negativ asupra mediului și asupra sănătății populației.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Programul de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030 stabilește un cadru de politici orientat către crearea unei piețe funcționale și sustenabile a serviciilor energetice în Republica Moldova. Obiectivul central al Programului este formarea și consolidarea acestei piețe prin eliminarea barierelor normative, financiare și instituționale, mobilizarea capitalului privat și asigurarea unui mecanism durabil de implementare a proiectelor de eficiență energetică, în special în sectorul public.

Programul definește trei obiective specifice interdependente. Primul vizează crearea unui cadru de reglementare complet și coerent, care să permită aplicarea contractelor de performanță energetică fără constrângeri nejustificate. În acest sens, se prevede elaborarea și aprobarea unui set extins de acte normative ce vor integra serviciile energetice în legislația privind achizițiile publice, procesul bugetar, evidența contabilă și fiscalitatea, elaborarea metodologiilor naționale pentru determinarea consumului de referință și măsurarea și verificarea economiilor, armonizate cu standardele internaționale, precum și crearea unui sistem de monitorizare a prețurilor medii pentru lucrări și echipamente aferente măsurilor de eficiență energetică. Totodată, obiectivul dat urmărește și instituționalizarea pieței și dezvoltarea capacităților profesionale, prin pregătirea specialiștilor, calificarea și înregistrarea furnizorilor de servicii energetice și implementarea mecanismelor inovatoare de finanțare, inclusiv mecanismul „revolving” și, ulterior, mecanismul „Super ESCO”, care va acționa ca facilitator al pieței și agregator de proiecte. Al doilea obiectiv specific se referă la generarea unei cereri constante și predictibile pentru servicii energetice în sectorul public, prin planificarea pe termen lung a renovărilor de clădiri, formarea unei surse sustenabile de finanțare și creșterea ponderii capitalului privat în mixul de resurse pentru proiecte. În final, al treilea obiectiv urmărește creșterea gradului de informare și conștientizare a părților interesate și a publicului larg, precum și asigurarea transparenței datelor privind proiectele realizate, economiile obținute și costurile aferente.

Planul de acțiuni aferent Programului detaliază măsurile necesare pentru atingerea acestor obiective specifice, incluzând modificarea legislației primare și secundare, elaborarea regulamentelor și metodologiilor, instituirea mecanismelor financiare și operaționale, perfecționarea specialiștilor, calificarea furnizorilor și lansarea proiectelor-pilot.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Nu este aplicabil.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Implementarea Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice va avea un impact pozitiv semnificativ asupra sectorului public, transformând modul în care sunt realizate proiectele de eficiență energetică și gestionate resursele bugetare. Prin crearea unui cadru normativ și metodologic complet, autoritățile publice vor putea aplica contracte de performanță energetică, ceea ce va permite realizarea lucrărilor de renovare fără a depinde exclusiv de finanțări nerambursabile sau de alocații bugetare directe. Implementarea, în faza inițială a Programului, a mecanismului „revolving” va asigura recuperarea parțială a investițiilor din economiile generate, reducând presiunea asupra bugetului și crescând predictibilitatea cheltuielilor. Sectorul public va beneficia de modernizarea infrastructurii, de reducerea consumului de energie și a costurilor aferente, ceea ce va elibera resurse pentru alte priorități sociale, precum educația și sănătatea. În același timp, implementarea ulterioară a mecanismului „Super ESCO” va crea premisele pentru agregarea proiectelor mici în portofolii atractive, facilitând accesul la finanțare și accelerând ritmul renovărilor. Programul va contribui la creșterea transparenței și responsabilității în utilizarea fondurilor publice, prin

publicarea datelor privind economiile obținute și performanța proiectelor, consolidând încrederea în eficiența investițiilor. Pe termen lung, sectorul public va deveni un exemplu de bune practici, stimulând cererea pentru servicii energetice și în sectorul privat, ceea ce va accelera tranziția energetică și va sprijini atingerea obiectivelor naționale de decarbonizare.

Îmbunătățirea eficienței energetice rămâne o prioritate strategică, reflectată atât în politicile și strategiile naționale, cât și în agenda partenerilor de dezvoltare. Se estimează că aceștia vor continua să ofere instituțiilor naționale suport tehnic esențial, contribuind la reducerea și compensarea impactului asupra sectorului public. În acest context, Ministerul Energiei deja a negociat și a obținut acordul preliminar al Agenției Franceze pentru Dezvoltare privind furnizarea asistenței tehnice necesare elaborării actelor normative care vor integra serviciile energetice și contractele de performanță energetică în legislația națională.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030 implică un efort financiar estimat la aproximativ 812 580 mii lei, distribuit pe întreaga durată de aplicare. Structura costurilor reflectă complexitatea intervenției și caracterul etapizat al acțiunilor, care includ atât măsuri normative și metodologice, cât și activități operaționale și investiționale. Din această sumă, doar o parte relativ mică, în valoare de circa 560 mii lei, va fi acoperită din bugetul de stat, prin alocații deja planificate, fără a genera presiuni suplimentare asupra finanțelor publice. Restul costurilor, în proporție covârșitoare, respectiv aproximativ 809 520 mii lei, va fi acoperit din surse externe, oferite de partenerii de dezvoltare. Astfel, Agenția Franceză pentru Dezvoltare va acorda asistența tehnică pentru elaborarea cadrului normativ necesar pentru integrarea serviciilor energetice în legislația națională. Totuși, cele mai mari costuri sunt asociate implementării mecanismului „revolving”, care va permite agregarea proiectelor și testarea viabilității modelului de rambursare din economii, contribuind la crearea unei piețe funcționale și competitive. În acest sens, Ministerul Energiei a purtat discuții prealabile și Banca Mondială ar fi disponibilă să acorde finanțarea necesară pentru renovarea clădirilor publice cu aplicarea mecanismului ”revolving”, care ulterior va fi transformat în mecanismul ”Super ESCO”. Așadar, costuri în valoare de 807 500 mii lei vor fi acoperite din contul împrumutului negociat cu Banca Mondială pentru implementarea proiectelor de eficiență energetică în clădirile publice centrale cu aplicarea mecanismului ”revolving”.

Impactul financiar al Programului asupra bugetului național este acoperit de beneficiile economice și sociale semnificative. Prin reducerea cheltuielilor energetice în clădirile publice, Programul va genera economii care vor putea fi reinvestite în proiecte suplimentare, consolidând sustenabilitatea intervenției. În plus, atragerea resurselor externe și implicarea capitalului privat vor diminua presiunea asupra bugetului de stat și vor accelera ritmul renovărilor energetice. Costurile sunt justificate prin necesitatea eliminării barierelor care blochează dezvoltarea pieței serviciilor energetice și prin crearea unui mecanism durabil de finanțare, care va permite Republicii Moldova să atingă obiectivele naționale de eficiență energetică și decarbonizare.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Implementarea Programului va avea un efect transformator asupra sectorului privat, creând oportunități economice și stimulând dezvoltarea unei piețe competitive a serviciilor energetice. Prin instituirea unui cadru normativ clar și predictibil, Programul va elimina incertitudinile juridice și financiare care au descurajat până acum implicarea furnizorilor de servicii energetice în proiecte de eficiență energetică. Furnizorii de servicii energetice vor beneficia de reguli transparente, metodologii standardizate și documentație contractuală adaptată practicilor internaționale, ceea ce va reduce riscurile și costurile de tranzacție și va

facilita accesul la proiecte publice. În același timp, introducerea mecanismelor „revolving” și „Super ESCO” va crea un mediu favorabil pentru mobilizarea capitalului privat și agregarea proiectelor mici în portofolii atractive pentru finanțare. Aceste mecanisme vor permite furnizorilor de servicii energetice să își dezvolte capacitățile tehnice și manageriale, să investească în tehnologii moderne și să își consolideze poziția pe piață.

Programul va contribui la diversificarea oportunităților de afaceri pentru companiile din domeniul construcțiilor, ingineriei, furnizării de echipamente și consultanței, generând cerere pentru soluții inovatoare și servicii integrate. În plus, prin crearea unui sistem de calificare și înregistrare a furnizorilor, Programul va stimula profesionalismul și competiția loială, consolidând încrederea beneficiarilor în calitatea serviciilor oferite. Accesul la informații transparente privind proiectele realizate și economiile obținute va facilita luarea deciziilor de investiții și va atrage noi actori pe piață, inclusiv instituții financiare interesate să dezvolte produse dedicate contractelor de performanță energetică. Pe termen lung, impactul asupra sectorului privat se va traduce prin creșterea volumului investițiilor, extinderea pieței interne, dezvoltarea competențelor profesionale și crearea de locuri de muncă.

4.4. Impactul social

Implementarea Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice va genera un impact social pozitiv considerabil, cu efecte directe asupra calității vieții populației și asupra funcționării instituțiilor publice. Prin reducerea consumului de energie în clădirile publice, Programul va contribui la diminuarea cheltuielilor bugetare, ceea ce va permite redirectionarea resurselor către domenii sociale prioritare, precum educația, sănătatea și protecția socială. Modernizarea infrastructurii publice va asigura un nivel superior de confort termic și calitate a mediului interior în școli, spitale și alte instituții, ceea ce va îmbunătăți condițiile de studiu, tratament și muncă pentru cetățeni și personalul angajat.

În plus, prin stimularea investițiilor private și dezvoltarea pieței serviciilor energetice, Programul va genera noi oportunități economice și locuri de muncă, consolidând stabilitatea socială și economică. Creșterea transparenței și publicarea datelor privind economiile obținute vor întări încrederea cetățenilor în utilizarea eficientă a fondurilor publice și vor promova o cultură a responsabilității și sustenabilității.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil.

4.5. Impactul asupra mediului

Implementarea Programului va avea un impact pozitiv asupra mediului prin introducerea mecanismelor moderne de finanțare și implementare a proiectelor de eficiență energetică, care vor transforma modul în care sunt realizate proiectele la nivel național. Crearea cadrului normativ și metodologic pentru aplicarea contractelor de performanță energetică va permite implementarea soluțiilor integrate, bazate pe garantarea economiilor și pe transferul riscurilor către furnizorii de servicii energetice. Aceste contracte vor stimula adoptarea tehnologiilor eficiente și reducerea consumului de energie în mod sustenabil, fără a depinde exclusiv de finanțări publice directe. În paralel, instituirea mecanismului „revolving” și, ulterior, a mecanismului „Super ESCO” va genera un flux continuu de investiții în eficiență energetică, asigurând reutilizarea economiilor obținute și crearea unui efect multiplicator asupra pieței. Prin aceste instrumente, Programul va contribui la diminuarea emisiilor de gaze cu efect de seră. Impactul asupra mediului nu se limitează la

rezultate punctuale, ci se extinde pe termen lung, prin instituționalizarea unor mecanisme care vor accelera decarbonizarea și vor sprijini atingerea obiectivelor climatice ale Republicii Moldova.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Nu este aplicabil

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Va fi completat pe parcursul promovării proiectului actului normativ ...

7. Concluziile expertizelor

Va fi completat pe parcursul promovării proiectului actului normativ ...

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Aprobarea proiectului de act normativ nu atrage după sine necesitatea modificării sau abrogării de acte normative în sensul aducerii acestora în concordanță cu reglementările acestuia.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea actului normativ nu necesită realizarea unor măsuri speciale.

Secretar general al ministerului

/semnat electronic/

Andrei GRITCO

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 21/1-113-1548

Chișinău

12.02.2026

Ministerul Energiei

Spre notificare

Ministerul Finanțelor

Ministerul Mediului

Spre informare

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale

Ministerul Sănătății

Ministerul Educației și Cercetării

Ministerul Culturii

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Centrul Național pentru Energie Durabilă

La nr. 03-200 din 30.01.2025

În conformitate cu prevederile pct. 63, sbpct. 63.14 din Regulamentul cu privire la planificarea strategică aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020, Cancelaria de Stat, în calitate de autoritate publică care asigură coordonarea procesului de planificare și elaborare a documentelor de politici publice, prezintă recomandările pe marginea proiectului *Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030* (se anexează).

Totodată, conform prevederilor sbpct. 63.15 din Regulament, Ministerul urmează să prezente spre examinare și validare în cadrul Consiliului pentru Coordonarea Dezvoltării Durabile proiectul documentului de politici publice ajustat, cu întocmirea sintezei privind obiectiile, propunerile și recomandările din raportul de evaluare a calității și conformității anexat.

Secretar general adjunct al Guvernului

/semnat electronic/

Lilia DABIJA

Ex. Cristian Mirzac
Tel. (022) 250-132
Email: cristian.mirzac@gov.md

Casa Guvernului,
MD-2012, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 104

E-mail:
cancelaria@gov.md

Raport de evaluare a calității și conformității proiectului Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030

Analizând proiectul Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030 (în continuare Program), prin prisma criteriilor de evaluare a calității și conformității documentelor de politici publice, stabilite în Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.386/2020 (în continuare Regulament), și aspectelor metodologice descrise în Ghidul metodologic cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Ordinul nr.191/2025¹ (în continuare Ghid), se constată următoarele:

Criterii de evaluare	Întrebări-cheie	Da / Nu / Parțial
Sfera de aplicare	➤ Stabilește documentul de politici publice explicit domeniul sau subdomeniul de activitate?	Da
	➤ Corespunde domeniul sau subdomeniul abordat cu prevederile cadrului normativ relevant?	Da
	➤ Corespunde perioada cuprinsă în documentul de politici publice cu cea prevăzută pentru tipul relevant de document de politici publice?	Da
Relevanța și concordanța	➤ Este clar explicată necesitatea și importanța elaborării documentului de politici publice?	Da
	➤ Descrie documentul de politici publice legătura cu SND, alte documente de planificare și de politici publice, angajamentele internaționale și cadrul normativ existent relevant domeniului sau subdomeniului abordat?	Da
	➤ În cazul Programului, este descrisă concordanța acestuia cu strategia din care derivă?	Da
Analiza situației	➤ Sunt problemele din domeniul sau subdomeniul abordat descrise și explicate clar și detaliat în documentul de politici publice?	Da
	➤ În cazul Programului, este asigurată o corelare clară și o detaliere a problemelor cu problemele identificate în strategia din care derivă?	Nu
	➤ Sunt descrise suficient de detaliat evoluția problemelor în timp, amploarea acestora și consecințele negative generate de acestea?	Da
	➤ Sunt descrise detaliat cauzele care duc la apariția problemelor identificate în documentul de politici publice?	Da
	➤ Sunt indicate grupurile vulnerabile și impactul problemelor analizate asupra acestora, sunt descrise aspectele de inechitate?	Nu
	➤ Sunt utilizate dovezi calitative și cantitative pentru descrierea problemelor din domeniul sau subdomeniul abordat în documentul de politici publice? Sunt datele statistice utilizate cele mai recente disponibile și preluate din surse de încredere?	Parțial
	➤ Sunt analizate/utilizate cele mai bune practici internaționale relevante pentru problemele identificate și aplicabile în condițiile respective?	Nu
	➤ Sunt descrise detaliat prognozele evoluției problemelor în cazul neintervenției Guvernului?	Da

¹ https://gov.md/sites/default/files/users-media/media-15/Ghid_planificare%20strategica.08.2025.pdf

	➤ Analiza situației a luat în calcul rezultatele consultărilor cu părțile interesate?	Parțial
Obiective	➤ Descrie documentul de politici publice o viziune clară și realizabilă a situației dorite la sfârșitul perioadei de implementare?	Parțial
	➤ Conține documentul de politici publice obiectivele necesare pentru realizarea viziunii stabilite și soluționarea problemelor descrise?	Parțial
	➤ Sunt obiectivele formulate în conformitate cu cerințele pentru tipul corespunzător al documentului de politici publice?	Parțial
	➤ În cazul Programului, sunt obiectivele corelate și aliniate la obiectivele strategiei din care derivă?	Parțial
	➤ Țin cont obiectivele stabilite de grupurile-țintă identificate?	Parțial
Intervenții	➤ Sunt obiectivele stabilite transpuse în acțiuni de politici publice în funcție de cerințele corespunzătoare tipului documentului de politici publice elaborat?	Da
	➤ Sunt acțiunile de politici publice propuse detaliate în conformitate cu cerințele pentru tipul de document de politici publice respectiv?	Parțial
	➤ Reflectă alegerea acțiunilor de politici publice propuse lecțiile învățate din practicile anterioare și analiza situației efectuată?	Parțial
	➤ Sunt descrise toate impacturile anticipate ale acțiunilor de politici publice propuse?	Da
	➤ Sunt impacturile descrise precedate de analiza calitativă și cantitativă de rigoare?	Parțial
	➤ Sunt estimate costurile pentru implementarea documentului de politici publice în funcție de cerințele pentru fiecare tip de document?	Da
	➤ Sunt descrise riscurile anticipate în implementarea documentului de politici publice și măsurile de prevenire și contracarare a acestora?	Da
Monitorizare și evaluare	➤ Conține documentul de politici publice descrierea procesului de monitorizare și evaluare, în conformitate cu cerințele prevăzute de cadrul normativ?	Parțial
	➤ Este prevăzută explicit frecvența procedurilor de monitorizare și evaluare a documentului de politici publice?	Da
	➤ Sunt indicați responsabilii pentru efectuarea monitorizării și evaluării documentelor de politici publice?	Da
	➤ Sunt incluși indicatorii de monitorizare și evaluare conform cerințelor pentru tipul de document de politici publice relevant?	Parțial
Prezentare generală	➤ Urmează documentul de politici publice structura corespunzătoare tipului respectiv, descrisă în cadrul normativ relevant?	Da
	➤ Este documentul de politici publice cât mai succint posibil, utilizează un limbaj clar și este ușor de citit?	Da
	➤ Prezintă documentul de politici publice o ordine logică de la analiză spre viziune și de la obiective spre intervenții?	Da
	➤ Sunt incluse toate anexele necesare cu analizele și documentele de suport?	Da

Concluzii și recomandări:

În urma evaluării proiectului Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030, analizat prin prisma criteriilor de evaluare a calității și conformității proiectelor de politici publice, s-a constatat un *grad mediu de conformare* cu prevederile Hotărârii

Guvernului nr. 386/2020. În acest context, pentru a îmbunătăți proiectul Programului în conformitate cu cadrul normativ menționat, prezentăm următoarele recomandări:

1. Pentru a asigura o implementare corespunzătoare, recomandăm, conform prevederilor pct. 5 din Regulament, ca Programul să respecte principiile corespunzătoare elaborării documentelor de politici publice, cum ar fi: respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale; asigurarea incluziunii sociale și egalității de gen; asigurarea durabilității și sustenabilității; asigurarea transparenței, publicității, trasabilității și accesibilității; asigurarea integrității și prevenirii corupției; asigurarea securității și siguranței.
2. Se recomandă ca beneficiarii direcți și indirecti ai Programului să fie indicați în mod expres, cu aplicarea unei dezagregări corespunzătoare criteriilor disponibile. Această abordare va permite o prezentare clară a grupurilor-țintă și va facilita atât procesul de monitorizare a implementării Programului, cât și evaluarea impactului acestuia asupra diferitelor categorii de beneficiari. În acest sens, *Capitolul II „Analiza situației”* va fi completat cu o secțiune distinctă, care să includă, într-o formă succintă, grupurile de beneficiari direcți și indirecti, conform dezagregărilor disponibile.
3. Pentru a prezenta mai explicit legătura dintre Programul dat și Strategia din care derivă, se recomandă să fie completat *Capitolul II „Analiza situației”*, mai exact detalierea problematicii, cu un paragraf care va explica legătura dintre problema identificată pe care Programul o propune spre rezolvare, cu problematica identificată în Strategia părinte a Programului.
4. Totodată, este necesar de identificat expres grupurile vulnerabile afectate de problema identificată și impactul asupra acestora, cât și dezagregarea, după disponibilitate, a grupurilor identificate după variabile socio-demografice.
5. Cu scopul de a asigura transparența în prezentarea datelor, partea descriptivă a Programului se recomandă a fi completat cu sursa datelor. De asemenea, este imperativ ca datele prezentate în program să fie de calitate și preluate din surse de încredere.
6. Potrivit pct. 18 subpct. 18.3 din Regulament, obiectivele generale ale unui program trebuie să fie preluate exact din Strategia din care acesta derivă. În varianta actuală a proiectului, obiectivele propuse nu respectă structura unor obiective generale și nici nu se regăsesc în Strategia de referință. Luând în calcul etapa avansată în care se află Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2050, recomandăm ca aceasta să fie considerată documentul de bază pentru Programul evaluat. Fiind principalul document de politici publice actuale în domeniu, este necesar ca obiectivele generale privind serviciile energetice să fie preluate din textul acesteia. Totodată, pentru a oferi o claritate, pentru fiecare obiectiv general preluat din Strategie, va fi specificat expres numărul acestuia în textul descriptiv al fiecărui obiectiv general.
7. În procesul de elaborare a proiectului Programului, obiectivele specifice vor fi formulate conform prevederilor pct. 18.4. din Regulament, fiind respectat principiul SMART (simplu, măsurabil, acceptabil, relevant și încadrat în timp). Ca exemplu de obiectiv specific, formulat după principiul SMART în domeniul abordat în proiect: „Atragerea, până la sfârșitul anului 2028, a unei valori minime de 200 mil. lei din capital privat în sectorul serviciilor energetice, prin intermediul parteneriatelor de tip public-privat și al contractelor de servicii energetice”.

Obiectivul este specific, vizând atragerea investițiilor pentru dezvoltarea serviciilor energetice. Este măsurabil prin ținta valorii minime de 200 mil. lei, și realizabil prin intermediul

parteneriatelor de tip public-privat și al contractelor de servicii energetice. Obiectivul este relevant, contribuind direct la ținta de a atrage investiții private în domeniu. Totodată, este limitat în timp, cu termen de realizare până la sfârșitul anului 2028.

8. Obiectivele specifice prezentate în proiectul Programului necesită o revizuire substanțială pentru a corespunde normelor de tehnică legislativă și metodologiei SMART. În urma analizei, s-au constatat următoarele deficiențe:

- Obiectivele OS 1.1–1.4 sunt repetitive și descriu mai degrabă acțiuni administrative (etape de lucru) decât rezultate strategice. Acestea ar trebui comasate într-un singur obiectiv de impact. Exemplu de reformulare: „Asigurarea alinierii integrale a cadrului normativ național la bunele practici ale Uniunii Europene în domeniul serviciilor energetice, până în anul 2027, prin integrarea prevederilor relevante în legislația privind achizițiile, cadrul bugetar și fiscal.”
- Obiectivele axate pe instruire și informare sunt formulate ca scopuri în sine, deși ele reprezintă doar instrumente de suport. Într-un document de politici publice, succesul nu se măsoară prin numărul de persoane informate, ci prin schimbările de comportament sau capacitatea instituțională creată.

În contextul rigorilor menționate mai sus, tot setul de obiective urmează a fi revizuit după standardele indicate. Ulterior operării modificărilor necesare, conținutul Programului va fi ajustat corespunzător noilor obiective formulate, inclusiv a planului de acțiuni.

9. Sunt necesare ajustări pentru *Capitolul IV INDICATORI DE MONITORIZARE*, în ceea ce privește formularea indicatorilor de rezultat. Însăși din denumire, acești indicatori trebuie să reprezinte un rezultat exact, ceea ce indicatorii formulați în proiect nu oferă. Ca exemplu de indicator de rezultat poate fi „Reducerea consumului anual de energie primară în clădirile administrative renovate”, pentru care o țintă ar fi 20%. Acest model de indicator prezintă clar care ar fi rezultatul în urma implementării obiectivului.
10. Totodată, la *Capitolul IV: INDICATORI DE MONITORIZARE*, este necesară stabilirea unor indicatori distincți aferenți obiectivelor generale. Având în vedere că acestea au fost preluate din *Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2050*, se recomandă transpunerea fidelă a indicatorilor de impact identificați în documentul strategic menționat, pentru a asigura coerența procesului de raportare și atingerea țintelor de nivel înalt.
11. Lista riscurilor prezentată în *Tabelul 3 Riscuri de implementare* este considerată insuficientă pentru un program de o asemenea complexitate, fiind identificate doar 4 riscuri generale. Se recomandă o analiză aprofundată a potențialelor obstacole, extinzând spectrul acestora către riscuri de natură legislativă, financiară, tehnică și operațională. O identificare cuprinzătoare a riscurilor, însoțită de măsuri clare de atenuare pentru fiecare scenariu negativ, va asigura reziliența Programului și va preveni eventualele blocaje sau întârzieri în procesul de implementare.
12. Pentru a oferi o informație clară pentru actorii implicați în Programul dat, pentru *Capitolul VIII AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE*, este binevenită prezentarea unei informații succinte care va explica rolul fiecărui responsabil în implementarea Programului.
13. Conform Regulamentului, progresul anual în implementarea programelor se raportează, până la termenului-limită de raportare de 25 februarie a fiecărui an. În *Capitolul IX PROCEDURI*

DE MONITORIZARE, EVALUARE ȘI RAPORTARE, termenul de raportare anual este stabilit ca 31 martie. Astfel, se va modifica termenul limită de raportare anuală să corespundă prevederilor Regulamentului.

14. Planul de acțiuni actualizat în baza noilor obiective, va fi completat cu următoarele modificări:

- Costurile urmează a fi dezagregate pe ani + costul total, identificate exact. Mențiunile „în limitele bugetului aprobat” vor fi excluse și înlocuite cu estimări concrete de resurse;
- În cazul în care o acțiune este cu caracter continuu și se va desfășura pe parcursul a mai mult de un an, aceasta se va menționa la rubrica „Termenul de realizare” după modelul „T2/2026 - T4/2029”;
- Acțiunile trebuie repartizate echilibrat pe parcursul fiecărui an de implementare, nu concentrate pe prima sau ultima perioadă de implementare a Programului pentru a asigura un proces eficient;
- Se vor elimina repetări de acțiuni cum ar fi acțiunea nr. 33 și 38, aceeași acțiune cu costuri și finanțări diferite;
- S-a constatat includerea unor acțiuni ce prevăd elaborarea altor „Programe” (ex. acțiunile 43, 45). Conform normelor de tehnică legislativă, un document de politici publice nu poate institui alte documente de același rang. Se recomandă redenumirea acestora, pentru a reflecta caracterul lor investițional și a evita confuziile ierarhice în procesul de implementare;
- Indicatorii de monitorizare pentru fiecare acțiune trebuie să fie cuantificabili pentru a asigura implementarea eficientă a Programului. Astfel, indicatorii vor fi dezagregați după ani și țintă, ca exemplu (Instalarea sistemelor de încălzire modernă în clădirile administrației publice - 10 (2027); 30 (2028)).
- Se va evita indicarea ca responsabil o direcție/serviciu/secție din cadrul unei instituții. Responsabilii de acțiuni trebuie să fie indicați la nivel de instituție.

15. Prezentul raport de evaluare a calității și conformității proiectului *Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030* este transmis spre notificare Ministerului Finanțelor și Ministerului Mediului, și spre informare Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Agenția Achiziții Publice, Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Culturii, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Centrul Național pentru Energie Durabilă.

MINISTERUL FINANTELOR
AL REPUBLICII MOLDOVA

data aplicării

semnăturii electronice nr. 05-17/51/246

03-200 din 30.01.2026

La nr. 21/1-113-1548 din 12.02.2026

*Referitor la proiectul Programului de dezvoltare
a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030*

Ministerul Energiei

e-mail: secretariat@energie.gov.md

Copie: Cancelaria de Stat

e-mail: cancelaria@gov.md

Cu referință la scrisoarea nr. 03-200 din 30.01.2026, Ministerul Finanțelor a examinat proiectul Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030 și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele.

Comentarii de ordin general

Din perspectiva sustenabilității bugetare proiectul implică cheltuieli bugetare semnificative și prezintă riscuri de asumare a angajamentelor bugetare fără identificarea unor resurse certe.

De asemenea, se atestă, că costurile bugetare nu sunt reflectate integral (spre exemplu, eventualele costuri aferente consolidării capacităților instituționale și tehnice ale Centrului Național pentru Energie Durabilă, cheltuielile aferente dobânzilor în cazul contractării împrumuturilor, etc.), iar finanțatorii /donatorii nu sunt identificați, în special, în cazul „asistenței tehnice”.

În raport cu „împrumutul Băncii Mondiale”, nu este reflectată perioada pentru care se va solicita împrumutul, condițiile de acordare a acestuia, inclusiv dobânzile.

De asemenea, contractarea împrumuturilor externe are impact asupra deficitului bugetar și a datoriei de stat.

Totodată, în condițiile în care statul atrage împrumuturi externe pentru capitalizarea Fondului pentru eficiență energetică (prin intermediul Centrului Național pentru Energie Durabilă), tot statul (prin intermediul instituțiilor bugetare) își asumă angajamente multianuale pentru a fi finanțate din veniturile bugetare viitoare, iar riscul că instituțiile bugetare nu vor achita aceste obligații contractuale sau nu vor atinge performanțele energetice va fi garantat la fel de stat, ceea ce constituie o povară bugetară considerabilă.

Cu referire la modificările actelor normative care reglementează procesul bugetar (Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, Clasificația bugetară, Setul metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului) se menționează, că nu este adusă claritate referitor la modificările menționate, separat pentru fiecare act normativ. Se atenționează, că eventualele modificări ale acestora nu trebuie să aducă atingere principiilor bugetare și regulilor de gestionare a finanțelor publice stabilite în Legea finanțelor publice și responsabilității financiare. În altă ordine de idei, se menționează, că Clasificația bugetară este aliniată la standardele Statisticii Finanțelor Guvernamentale, formulate de Fondul Monetar Internațional. Astfel, în lipsa clarității, acțiunile de modificare a actelor normative menționate urmează a fi excluse.

În ceea ce privește modificarea cadrului normativ care reglementează angajamentele multianuale ale autorităților/instituțiilor bugetare, la fel Programul nu aduce claritate referitor la termenul estimat al contractelor de performanță energetică. Or, termenele de asumare a angajamentelor multianuale sunt alinate la procesul de planificare bugetară. Mai mult, lucrările aferente măsurilor de performanță energetică nu se încadrează în noțiunea de angajamente multianuale conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 652/2023. În cazul în care acestea ar

reprezenta investiții capitale, nu este necesară modificarea Hotărârii prenotate. Concomitent, nu este clar modul de monitorizare ale acestor angajamente.

De asemenea, Programul nu conține o descriere a tipurilor de contracte de performanță energetică preconizate a fi implementate (în raport cu lucrările/serviciile contractate). În dependență de tipul contractului, variază gradul de eficiență energetică (economii la plățile pentru resursele energetice) și perioada de plată a contribuției din partea instituțiilor bugetare.

La proiectul Programului

Capitolul I „Introducere”

La pct.12, referitor la afirmația „*economii generate din implementarea măsurilor de eficiență energetică la nivelul clădirilor publice centrale să fie colectate într-un fond dedicat și realocate unor inițiative suplimentare de eficiență energetică*”, se menționează că Fondul pentru eficiență energetică este instituit în cadrul bugetului de stat, se aprobă în conformitate cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale. Respectiv, efectuarea plăților lunare de către instituțiile bugetare către Fond, cheltuielile cărui la fel sunt parte a bugetului de stat, nu poate fi susținută. Astfel, afirmația urmează a fi revizuită.

Capitolul II „Analiza situației”

La pct. 23 și pct. 24 ce vizează „Limitările legale privind termenul maxim de asumare a angajamentelor în sectorul public”, se va ține cont de faptul că la data de 31.12.2025 au intrat în vigoare noile prevederi ale art. 66 alin. (3) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, conform cărora se permite asumarea angajamentelor multianuale pe o perioadă de până la trei ani pentru proiecte de investiții capitale publice, în limitele cheltuielilor prognozate în acest scop pe anii respectivi. Valoarea angajamentelor multianuale se ajustează anual în conformitate cu alocațiile bugetare aprobate în acest scop pe anul bugetar respectiv. Pentru proiecte de investiții capitale publice cu valoarea mai mare de 200 de milioane de lei, se permite extinderea termenului angajamentelor multianuale pe o perioadă de până la doi ani cu acordul Guvernului. Concomitent, se atrage atenția la faptul că, la art. 66 alin. (3¹) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, cuvântul „bugetari” a fost exclus. Prin urmare, se consideră necesar revizuirea conținutului pct. 23 și 24.

La pct. 29 și pct. 30, se menționează că, în conformitate cu prevederile art. 1 alin. (1) din Codul fiscal nr. 1163/1997, prezentul cod stabilește principiile generale ale impozitării în Republica Moldova, [...] principiile de determinare a obiectului impunerii, principiile evidenței veniturilor și cheltuielilor deduse, modul și condițiile de tragere la răspundere pentru încălcarea legislației fiscale, [...]. Astfel, regimul fiscal aplicabil serviciilor energetice, atât din perspectiva TVA, cât și a impozitului pe venit, este unul bazat pe principii generale, în strictă conformitate cu prevederile Codului fiscal. Or, normele privind regimul de impozitare sunt prevăzute exclusiv în Codul fiscal, ne fiind necesară elaborarea altor acte normative care să stabilească reguli suplimentare de evidență fiscală pentru serviciile energetice. Totodată, se comunică că, în contextul angajamentelor asumate prin Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, precum și prin prisma deciziei Consiliului European de acordare Republicii Moldova a statutului de țară candidată la aderare la Uniunea Europeană, acțiunile de ajustare și aliniere a legislației naționale la cea comunitară în partea ce ține de TVA și impozitul pe venit sunt prioritare pe agenda Ministerului Finanțelor, și urmează a fi realizate în conformitate cu termenele prevăzute în Programul Național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025–2029, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025.

În contextul argumentelor menționate supra, se propune excluderea pct. 29 și 30, precum și excluderea pct. 55.3 din Capitolul III „Obiective generale și specifice” sau, după caz, revizuirea acestuia, având în vedere faptul că nu se impune elaborarea unor acte normative distincte pentru stabilirea unor reguli clare de evidență fiscală aferente serviciilor energetice.

În aceeași ordine de idei, se propune excluderea obiectivului specific 1.3 din tabelul 1 al Capitolului IV, din tabelul 2 al Capitolului VI și din Anexă la Program (Plan de acțiuni).

Capitolul III „Obiective generale și specifice”

La pct. 55.2, în descrierea obiectivului specific 1.2 autorul menționează că: „*Pentru a evita ca angajamentele financiare asumate de entitățile publice prin contractele de performanță energetică să fie considerate datorie publică, actele normative elaborate vor lua în considerare recomandările din Nota de orientare „Înregistrarea contractelor de performanță energetică în conturile guvernamentale” (Eurostat, 2017) și „Ghidul pentru tratarea statistică a contractelor de performanță energetică” (Eurostat și BEI, 2018)*”. Pentru transparență și claritate, se recomandă detalierea descrierii în raport cu recomandările actelor Eurostat. Or, în cazul în care contractele de performanță energetică nu vor fi considerate datorie publică, acestea vor fi atribuite contractelor prestări servicii, reprezentând plăți pentru cheltuieli curente (operaționale), care nu pot fi atribuite la categoria angajamente multianuale.

De asemenea, analiza conținutului Programului relevă faptul că, pentru realizarea obiectivelor propuse, sunt prevăzute instrumente financiare care, în funcție de modul de structurare și de implementare și de condițiile contractuale aplicabile, pot genera obligații financiare susceptibile de a se încadra în noțiunea de datorie a sectorului public. În acest sens, sunt menționate contractele de tip revolving și contractele de performanță energetică (ESCO).

În ceea ce privește *contractele de tip revolving*, proiectul Programului nu conține clarificări suficiente referitoare la natura juridică a acestora, părțile contractante, precum și metoda de rambursare a finanțării, inclusiv sub aspectul existenței unei dobânzi. În lipsa unor astfel de precizări, există riscul ca aceste contracte să întrunească elementele unui împrumut, ceea ce ar impune aplicarea integrală a cadrului legal privind datoria sectorului public, inclusiv necesitatea implicării Ministerului Finanțelor în procesul de contractare și autorizare, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 1136/2007 privind unele măsuri de executare a Legii nr. 419/2006 privind datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat. Totodată, nu este clar modul de gestionare a situațiilor de nerambursare, în special în cazul autorităților administrației publice locale care nu dispun de capacitatea financiară necesară pentru onorarea obligațiilor asumate, aspect ce poate avea impact asupra bugetului public național. În acest context, urmează a fi specificată metoda de rambursare și dacă vor fi prevăzute penalități aplicabile.

Referitor la *contractele de performanță energetică (ESCO)*, menționăm că acestea pot avea tratamente bugetare și financiare diferite, în funcție de structura contractuală. În situația în care contractele ESCO prevăd plăți necondiționate, garanții de rambursare, plăți minime garantate, dobânzi, penalități sau alte elemente specifice unui împrumut, acestea pot fi calificate drept datorie a sectorului public, cu toate consecințele legale aferente. Totodată, urmează a fi clarificate consecințele în cazul în care prestatorul de servicii ESCO se află în incapacitate de a-și onora obligațiile contractuale, inclusiv sub aspectul aplicării penalităților.

Totodată, menționăm că, conform Legii nr. 419/2006 privind datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea, datoria sectorului public se calculează la nivel consolidat. Aceasta presupune agregarea tuturor obligațiilor financiare ale statului și ale autorităților administrației publice locale, cu eliminarea eventualelor obligații reciproce dintre entitățile publice, în scopul evitării dublei contabilizări. În acest context, urmează a se preciza dacă obligațiile ce pot rezulta din implementarea contractelor de tip revolving și ESCO, în funcție de structura acestora, pot fi încadrate în categoria datoriei sectorului public și, respectiv, pot influența nivelul datoriei sectorului public determinat pe bază consolidată.

În concluzie, se consideră necesară completarea proiectului Programului cu clarificări privind mecanismul de funcționare și finanțare al contractelor de tip revolving și ESCO. Aceste clarificări ar trebui să vizeze sursele de finanțare, părților contractante, responsabilitățile instituțiilor implicate, structura rambursărilor, precum și existența dobânzilor și a penalităților aplicabile, în vederea determinării apartenenței contractelor respective la categoria datoriei sectorului public.

Capitolul IV „Indicatori de monitorizare”

La pct. 59, în Tabelul 1 „Indicatorii de monitorizare privind realizarea obiectivelor Programului”, obiectivul specific 1.1 va fi modificat în următoarea redacție: „Elaborarea și aprobarea până la sfârșitul anului 2027 a actelor normative necesare pentru implementarea Legii privind achizițiile publice, cu integrarea prevederilor referitoare la achizițiile publice de servicii

energetice”. Această reformulare derivă din procesul de revizuire și armonizare a cadrului normativ național cu acquis-ul comunitar, în urma căruia a fost adoptată Legea nr. 325/2025 privind achizițiile publice, iar cadrul normativ secundar existent urmează a fi abrogat și consolidat într-un act normativ unic pentru implementarea legii privind achizițiile publice.

La capitolul VI „Costuri”

La pct. 61 este fundamentală ajustarea compartimentului, prin indicarea sumelor corecte, în cadrul punctului doi fiind reflectată o sumă incertă de „200 00 mii lei”, ceea ce poate crea confuzii în privința înțelegerii volumului resurselor financiare necesare pentru implementare.

La pct. 62, Tabelul 2, în obiectivul specific 2.4. „Implementare până la sfârșitul anului 2030 a mecanismului de tip ”Super ESCO” pentru realizarea proiectelor de eficiență energetică în clădirile publice”, costurile semnificative indicate din bugetul de stat (anii 2029-2030) urmează a fi argumentate prin prisma resurselor estimate din contractele de performanță energetică.

La capitolul VII „Riscuri de implementare” se atestă că nu sunt evaluate riscurile de neatingere a obiectivelor de economii energetice în cadrul contractelor de performanță energetică, precum și lipsește descrierea modului de gestionare a acestor riscuri.

La Planul de acțiuni

La obiectivul specific 1.1. „Elaborarea până la sfârșitul anului 2027 a cel puțin 10 acte normative care integrează serviciile energetice în legislația privind achizițiile publice”, se propune revizuirea formulării obiectivului, după cum urmează: „Elaborarea și aprobarea actelor normative necesare pentru implementarea Legii privind achizițiile publice cu integrarea prevederilor referitoare la achizițiile publice de servicii energetice”.

Respectiv, se propune excluderea din obiectivul specific 1.1 a acțiunilor cu numărul de ordine 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9 și 10, iar acțiunea nr. 3 „Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 652/2023 pentru aprobarea Regulamentului privind asumarea angajamentelor multianuale”, să fie transferată la obiectivul specific 1.2 din plan. Astfel, obiectivul specific 1.1 va avea doar o acțiune cu următorul cuprins: „Elaborarea Hotărârii Guvernului cu privire la implementarea Legii privind achizițiile publice cu accent pe eficiență energetică, a costurilor pe ciclul de viață și aplicarea criteriului de atribuire calitate-preț, calitate-cost”.

La obiectivul specific 1.2. „Elaborarea până la sfârșitul anului 2027 a cel puțin 8 acte normative care integrează serviciile energetice în cadrul de reglementare a procesului bugetar și investițiilor capitale publice”, având în vedere că scopul obiectivului în cauză presupune inclusiv ajustarea normelor astfel încât să permită autorităților și instituțiilor publice încheierea contractelor pe perioade mai mari de 3 ani, se consideră oportună revederea conținutului acestuia ținând cont de noile prevederi ale art. 66 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014.

Simultan, din obiectivul specific 1.2. se propune excluderea acțiunilor 13 și 14 din Planul, deoarece nu este clară esența modificărilor ce se preconizează a fi aduse în actele normative menționate. Astfel, este oportună prezentarea unei analize prealabile privind impedimentele din cadrul Hotărârii Guvernului nr. 684/2022 și Ordinului ministrului finanțelor nr. 104/2023, explicându-se ajustările solicitate.

Totodată, se menționează că particularitățile cheltuielilor de investiții capitale publice sunt aprobate conform art. 40-41 din Legea nr. 181/2014, Hotărârii Guvernului nr. 684/2022 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la proiectele de investiții capitale publice și subcapitolului 4.7. „Particularități specifice planificării cheltuielilor pentru investiții capitale” din Setul metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului, aprobat prin Ordinul Ministrului finanțelor nr. 124/2023. Prevederile actelor normative în cauză se aplică tuturor proiectelor de investiții capitale publice pentru finanțare din contul bugetului de stat, fără a stabili prevederi specifice anumitor domenii.

În contextul celor expuse, se reiterează că investițiile capitale publice reprezintă cheltuieli bugetare care vizează reconstrucția, extinderea, restaurarea mijloacelor fixe existente și crearea mijloacelor fixe noi, inclusiv prin construcție.

Referitor la obiectivul specific 3.1. „Implementarea până la sfârșitul anului 2027 a planificării pe termen lung (cel puțin 10 ani) a renovării clădirilor publice”, se menționează că, similar obiectivului specific 1.2., nu este posibilă luarea unui angajament pentru o perioadă de 10 ani, întrucât în prezent angajamentele bugetare, se realizează exclusiv în limitele cadrului bugetar pe termen mediu. Potrivit Legii nr. 181/2014, anual, în conformitate cu calendarul bugetar, Guvernul aprobă cadrul bugetar pe termen mediu, cu un termen de 3 ani. Această abordare permite ajustarea cheltuielilor, inclusiv a celor aferente renovării clădirilor publice, ținând cont de obiectivele politicii bugetar-fiscale și sustenabilitatea finanțelor publice.

Totodată, cu privire la obiectivul specific 3.2. „Formarea până la sfârșitul anului 2030 a unei surse sustenabile de finanțare pentru proiectele de eficiență energetică în clădirile publice, cu o valoare minimă de 1 000 mln. lei”, se comunică faptul că, la etapa actuală, nu poate fi considerată o sursă sigură de finanțare, în lipsa unor acorduri agreeate cu partenerii de dezvoltare. În același timp, nici mecanismul de tip „revolving” nu este încă elaborat și implementat. În condițiile menționării unor costuri ce vor fi acoperite din surse viitoare, apar incertitudini în vederea finanțării acestora, spre exemplu există riscul ca economiile de energie estimate să nu fie suficiente pentru a acoperi investițiile realizate în cadrul proiectelor de eficiență energetică.

Reieșind din cele expuse, proiectul urmează a fi revăzut prin prisma obiecțiilor formulate și prezentat Ministerului Finanțelor spre avizare.

Ministru

Digitally signed by Gavriliță Andrian
Date: 2026.03.03 14:23:02 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Andrian GAVRILIȚĂ

*Executor: Iuliana Ciuntu,
tel.: (022) 26 27 28*

SINTEZA

la proiectul de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030

Participantul la avizare, consultare publică, expertizare	Nr. crt.	Conținutul obiecției, propunerii, recomandării, concluziei	Argumentarea autorului proiectului
Pre-avizare			
Cancelaria de Stat (aviz nr. Nr. 21/1-113-1548 din 12.02.2026)	1.	<p>În urma evaluării proiectului Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030, analizat prin prisma criteriilor de evaluare a calității și conformității proiectelor de politici publice, s-a constatat un grad mediu de conformare cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 386/2020. În acest context, pentru a îmbunătăți proiectul Programului în conformitate cu cadrul normativ menționat, prezentăm următoarele recomandări:</p> <p>Pentru a asigura o implementare corespunzătoare, recomandăm, conform prevederilor pct. 5 din Regulament, ca Programul să respecte principiile corespunzătoare elaborării documentelor de politici publice, cum ar fi: respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale; asigurarea incluziunii sociale și egalității de gen; asigurarea durabilității și sustenabilității; asigurarea transparenței, publicității, trasabilității și accesibilității; asigurarea integrității și prevenirii corupției; asigurarea securității și siguranței.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Programul respectă principiile corespunzătoare elaborării documentelor de politici publice.</p>
	2.	<p>Se recomandă ca beneficiarii direcți și indirecti ai Programului să fie indicați în mod expres, cu aplicarea unei dezagregări corespunzătoare criteriilor disponibile. Această abordare va permite o prezentare clară a grupurilor-țintă și va facilita atât procesul de monitorizare a implementării Programului, cât și evaluarea impactului acestuia asupra diferitelor categorii de beneficiari. În acest sens, Capitolul II „Analiza situației” va fi completat cu o secțiune distinctă, care să includă, într-o formă succintă, grupurile de beneficiari direcți și indirecti, conform dezagregărilor disponibile.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Principalii beneficiari ai Programului sunt entitățile din sectorul public – autorități publice centrale și locale, instituții publice, întreprinderi municipale etc. – deoarece serviciile energetice sunt implementate în principal în acest sector (de exemplu, în clădiri publice sau în sistemele de iluminat public). Acest aspect a fost prezentat mai detaliat la pct. 17 din Capitolul I, „Introducere”.</p> <p>Totodată, Capitolul II ”Analiza situației” a fost completat cu Secțiunea ”Beneficiari ai Programului”</p>
	3.	<p>Pentru a prezenta mai explicit legătura dintre Programul dat și Strategia din care derivă, se recomandă să fie completat Capitolul II „Analiza situației”, mai exact detalierea problematicii, cu un paragraf care va explica legătura</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Legătura dintre Programul și proiectul Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2050,</p>

	dintre problema identificată pe care Programul o propune spre rezolvare, cu problematica identificată în Strategia părinte a Programului.	din care acesta derivă, a fost prezentată mai detaliat în Capitolul I, „Introducere”. Totodată, menționăm că în cadrul Strategiei, problematica relevantă este tratată în Capitolul II, „Analiza situației actuale”, Secțiunea 2.10, „Eficiența energetică în Republica Moldova”, unde se precizează: „ <i>În plus, proprietarii de clădiri din Republica Moldova nu pot beneficia de schemele de contracte de performanță energetică, deoarece nu există o piață a companiilor de servicii energetice în țară</i> ”. Prin urmare, această problemă este deja descrisă suficient de detaliat în Program și nu necesită o elaborare suplimentară.
4.	Totodată, este necesar de identificat expres grupurile vulnerabile afectate de problema identificată și impactul asupra acestora, cât și dezagregarea, după disponibilitate, a grupurilor identificate după variabile socio-demografice.	Se acceptă parțial. Beneficiarii direcți ai Programului sunt entitățile din sectorul public. Grupurile vulnerabile afectate de problema identificată sunt beneficiarii indirecti ai Programului. Întrucât obiectivul general al Programului este crearea pieței serviciilor energetice și nu renovarea energetică a clădirilor, care se realizează prin programe de finanțare distincte, evaluarea cantitativă a impactului asupra beneficiarilor indirecti ai Programului nu este posibilă. Totuși, Programul a fost completat cu o evaluare calitativă a impactului asupra beneficiarilor indirecti.
5.	Cu scopul de a asigura transparența în prezentarea datelor, partea descriptivă a Programului se recomandă a fi completat cu sursa datelor. De asemenea, este imperativ ca datele prezentate în program să fie de calitate și preluate din surse de încredere.	Se acceptă. Toate datele includ indicații clare privind sursa de proveniență.
6.	Potrivit pct. 18 subpct. 18.3 din Regulament, obiectivele generale ale unui program trebuie să fie preluate exact din Strategia din care acesta derivă. În varianta actuală a proiectului, obiectivele propuse nu respectă structura unor obiective generale și nici nu se regăsesc în Strategia de referință. Luând în calcul etapa avansată în care se află Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2050, recomandăm ca aceasta să fie considerată documentul de bază pentru Programul evaluat. Fiind principalul document de politici publice actuale în domeniu, este necesar ca obiectivele generale privind serviciile energetice să fie preluate din textul acesteia. Totodată, pentru a oferi o	Se acceptă parțial. Programul este aliniat cu Obiectivul general nr. 3 din Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2050, care vizează „Implementarea principiului eficiența energetică înainte de toate în toate sectoarele economiei și ale consumului de energie”. Totuși, preluarea acestui obiectiv general în textul Programului nu este posibilă din următoarele motive:

		<p>claritate, pentru fiecare obiectiv general preluat din Strategie, va fi specificat expres numărul acestuia în textul descriptiv al fiecărui obiectiv general.</p>	<p>1) Procesul de elaborare a Strategiei a fost inițiat înainte de adoptarea Directivei (UE) 2023/1791 a Parlamentului European și a Consiliului din 13 septembrie 2023 privind eficiența energetică.</p> <p>2) Directiva (UE) 2023/1791 definește în mod explicit principiul „eficiența energetică înainte de toate”, ca fiind: <i>„Principiul conform căruia în planificarea energetică și în deciziile de politici și de investiții se ține seama în mod strict de măsurile alternative rentabile privind eficiența energetică, care să eficientizeze cererea și oferta de energie, în special prin economiile de energie la nivelul utilizării finale rentabile din punct de vedere al costurilor, prin inițiative de participare activă a cererii și prin eficientizarea conversiei, transportului și a distribuției de energie, fiind îndeplinite totodată obiectivele deciziilor respective”.</i></p> <p>3) Directiva urmează să fie transpusă în legislația națională în anul 2026, moment în care principiul va fi integrat formal în cadrul legislativ al Republicii Moldova.</p> <p>4) Fiind un principiu tehnic și specific, menit să devină o cerință legală, „eficiența energetică înainte de toate” nu poate reprezenta un obiectiv strategic al Strategiei. Implementarea unei obligații legale nu poate constitui un obiectiv strategic.</p> <p>În consecință, obiectivul strategic nr. 3 din cadrul Strategiei urmează a fi reformulat.</p> <p>Obiectivul general și obiectivele specifice ale Programului au fost ajustate în mod corespunzător pentru a reflecta aceste aspecte.</p>
--	--	--	---

	<p>7. În procesul de elaborare a proiectului Programului, obiectivele specifice vor fi formulate conform prevederilor pct. 18.4. din Regulament, fiind respectat principiul SMART (simplu, măsurabil, acceptabil, relevant și încadrat în timp). Ca exemplu de obiectiv specific, formulat după principiul SMART în domeniul abordat în proiect: „Atragerea, până la sfârșitul anului 2028, a unei valori minime de 200 mil. lei din capital privat în sectorul serviciilor energetice, prin intermediul parteneriatelor de tip public-privat și al contractelor de servicii energetice”.</p> <p>Obiectivul este specific, vizând atragerea investițiilor pentru dezvoltarea serviciilor energetice. Este măsurabil prin ținta valorii minime de 200 mil. lei, și realizabil prin intermediul parteneriatelor de tip public-privat și al contractelor de servicii energetice. Obiectivul este relevant, contribuind direct la ținta de a atrage investiții private în domeniu. Totodată, este limitat în timp, cu termen de realizare până la sfârșitul anului 2028.</p>	Se acceptă.
	<p>8. Obiectivele specifice prezentate în proiectul Programului necesită o revizuire substanțială pentru a corespunde normelor de tehnică legislativă și metodologiei SMART. În urma analizei, s-au constatat următoarele deficiențe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obiectivele OS 1.1–1.4 sunt repetitive și descriu mai degrabă acțiuni administrative (etape de lucru) decât rezultate strategice. Acestea ar trebui comasate într-un singur obiectiv de impact. Exemplu de reformulare: „Asigurarea alinierii integrale a cadrului normativ național la bunele practici ale Uniunii Europene în domeniul serviciilor energetice, până în anul 2027, prin integrarea prevederilor relevante în legislația privind achizițiile, cadrul bugetar și fiscal.” - Obiectivele axate pe instruire și informare sunt formulate ca scopuri în sine, deși ele reprezintă doar instrumente de suport. Într-un document de politici publice, succesul nu se măsoară prin numărul de persoane informate, ci prin schimbările de comportament sau capacitatea instituțională creată. <p>În contextul rigorilor menționate mai sus, tot setul de obiective urmează a fi revizuit după standardele indicate. Ulterior operării modificărilor necesare, conținutul Programului va fi ajustat corespunzător noilor obiective formulate, inclusiv a planului de acțiuni.</p>	Se acceptă.
	<p>9. Sunt necesare ajustări pentru Capitolul IV INDICATORI DE MONITORIZARE, în ceea ce privește formularea indicatorilor de rezultat. Însăși din denumire, acești indicatori trebuie să reprezinte un rezultat exact, ceea ce indicatorii formulați în proiect nu oferă. Ca exemplu de indicator de rezultat poate fi „Reducerea consumului anual de energie primară în clădirile administrative renovate”, pentru care o țintă ar fi 20%. Acest model de indicator prezintă clar care ar fi rezultatul în urma implementării obiectivului.</p>	Se acceptă.

10.	<p>Totodată, la Capitolul IV: INDICATORI DE MONITORIZARE, este necesară stabilirea unor indicatori distincți aferenți obiectivelor generale. Având în vedere că acestea au fost preluate din Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2050, se recomandă transpunerea fidelă a indicatorilor de impact identificați în documentul strategic menționat, pentru a asigura coerența procesului de raportare și atingerea țintelor de nivel înalt.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Proiectul Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2050, în Capitolul VII „Indicatorii de impact”, nu include indicatori relevanți pentru dezvoltarea pieței serviciilor energetice. Prin urmare, preluarea unor indicatori care nu reflectă obiectul Programului nu este posibilă.</p> <p>În plus, Obiectivul general nr. 3 din Strategie urmează a fi reformulat (conform argumentelor prezentate la obiecția nr. 6), fapt care va necesita implicit și revizuirea indicatorilor aferenți.</p> <p>Cu toate acestea, indicatorii din cadrul Programului au fost ajustați corespunzător.</p>
11.	<p>Lista riscurilor prezentată în Tabelul 3 Riscuri de implementare este considerată insuficientă pentru un program de o asemenea complexitate, fiind identificate doar 4 riscuri generale. Se recomandă o analiză aprofundată a potențialelor obstacole, extinzând spectrul acestora către riscuri de natură legislativă, financiară, tehnică și operațională. O identificare cuprinzătoare a riscurilor, însoțită de măsuri clare de atenuare pentru fiecare scenariu negativ, va asigura reziliența Programului și va preveni eventualele blocaje sau întârzieri în procesul de implementare.</p>	<p>Se acceptă.</p>
12.	<p>Pentru a oferi o informație clară pentru actorii implicați în Programul dat, pentru Capitolul VIII AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE, este binevenită prezentarea unei informații succinte care va explica rolul fiecărui responsabil în implementarea Programului.</p>	<p>Precizare.</p> <p>Rolul autorităților și instituțiilor în realizarea Programului rezultă din prevederile Planului de acțiuni pentru implementarea Programului și regulamentele de organizare și funcționare ale acestora.</p> <p>Totodată, pct. 18.9 din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 prevede doar indicarea autorităților/instituțiilor publice responsabile sau care contribuie la implementarea programului, precum și a altor părți implicate în implementare și nu conține careva cerințe privind descrierea rolului autorităților și instituțiilor implicate.</p>

	13.	Conform Regulamentului, progresul anual în implementarea programelor se raportează, până la termenului-limită de raportare de 25 februarie a fiecărui an. În Capitolul IX PROCEDURI DE MONITORIZARE, EVALUARE ȘI RAPORTARE, termenul de raportare anual este stabilit ca 31 martie. Astfel, se va modifica termenul limită de raportare anuală să corespundă prevederilor Regulamentului.	Se acceptă.
	14.	<p>Planul de acțiuni actualizat în baza noilor obiective, va fi completat cu următoarele modificări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Costurile urmează a fi dezagregate pe ani + costul total, identificate exact. Mențiunile „în limitele bugetului aprobat” vor fi excluse și înlocuite cu estimări concrete de resurse; - În cazul în care o acțiune este cu caracter continuu și se va desfășura pe parcursul a mai mult de un an, aceasta se va menționa la rubrica „Termenul de realizare” după modelul „T2/2026 - T4/2029”; - Acțiunile trebuie repartizate echilibrat pe parcursul fiecărui an de implementare, nu concentrate pe prima sau ultima perioadă de implementare a Programului pentru a asigura un proces eficient; - Se vor elimina repetări de acțiuni cum ar fi acțiunea nr. 33 și 38, aceeași acțiune cu costuri și finanțări diferite; - S-a constatat includerea unor acțiuni ce prevăd elaborarea altor „Programe” (ex. acțiunile 43, 45). Conform normelor de tehnică legislativă, un document de politici publice nu poate institui alte documente de același rang. Se recomandă redenumirea acestora, pentru a reflecta caracterul lor investițional și a evita confuziile ierarhice în procesul de implementare; - Indicatorii de monitorizare pentru fiecare acțiune trebuie să fie cuantificabili pentru a asigura implementarea eficientă a Programului. Astfel, indicatorii vor fi dezagregați după ani și țintă, ca exemplu (Instalarea sistemelor de încălzire modernă în clădirile administrației publice - 10 (2027); 30 (2028)); - Se va evita indicarea ca responsabil o direcție/serviciu/secție din cadrul unei instituții. <p>Responsabilii de acțiuni trebuie să fie indicați la nivel de instituție.</p>	Se acceptă.
Ministerul Finanțelor	16.	<u>Comentarii de ordin general</u>	Se acceptă parțial.

(aviz nr. 05-17/51/246 din 3.03.2026)		Din perspectiva sustenabilității bugetare proiectul implică cheltuieli bugetare semnificative și prezintă riscuri de asumare a angajamentelor bugetare fără identificarea unor resurse certe.	Sursele de finanțare a Programului au fost identificate și sunt prezentate într-o formă mai detaliată în textul acestuia.
	17.	De asemenea, se atestă, că costurile bugetare nu sunt reflectate integral (spre exemplu, eventualele costuri aferente consolidării capacităților instituționale și tehnice ale Centrului Național pentru Energie Durabilă, cheltuielile aferente dobânzilor în cazul contractării împrumuturilor, etc.), iar finanțatorii /donatorii nu sunt identificați, în special, în cazul „asistenței tehnice”.	Se acceptă parțial. Costurile bugetare necesare pentru implementarea Programului sunt reflectate integral, finanțatorii/donatorii au fost identificate și prezentate într-o formă mai detaliată.
	18.	În raport cu „împrumutul Băncii Mondiale”, nu este reflectată perioada pentru care se va solicita împrumutul, condițiile de acordare a acestuia, inclusiv dobânzile. De asemenea, contractarea împrumuturilor externe are impact asupra deficitului bugetar și a datoriei de stat.	Se acceptă parțial. În textul Programului este prezentată doar valoarea aproximativă a împrumutului, întrucât perioada de acordare, dobânzile și alte condiții financiare nu sunt relevante pentru scopul Programului și nu trebuie incluse în conținutul acestuia. Mai mult, condițiile exacte ale împrumutului vor fi stabilite în etape ulterioare ale procesului de negociere. Informațiile relevante privind împrumutul au fost incluse în Nota de fundamentare.
	19.	Totodată, în condițiile în care statul atrage împrumuturi externe pentru capitalizarea Fondului pentru eficiență energetică (prin intermediul Centrului Național pentru Energie Durabilă), tot statul (prin intermediul instituțiilor bugetare) își asumă angajamente multianuale pentru a fi finanțate din veniturile bugetare viitoare, iar riscul că instituțiile bugetare nu vor achita aceste obligații contractuale sau nu vor atinge performanțele energetice va fi garantat la fel de stat, ceea ce constituie o povară bugetară considerabilă.	Nu se acceptă. Necesitatea și importanța dezvoltării pieței serviciilor energetice (ESCO) sunt evidențiate în numeroase documente de politici naționale și acte normative, așa cum este prezentat în Capitolul I al Programului. De asemenea, eficiența serviciilor energetice este demonstrată de experiența vastă a statelor membre ale Uniunii Europene, iar contractele de performanță energetică sunt susținute și promovate prin Directiva (UE) 2023/1791 (art. 7 alin. (3), (7) și (8), precum și art. 29). Esența contractelor de performanță energetică constă în implementarea măsurilor de eficiență energetică, iar <u>recuperarea investițiilor realizate se face din economiile de energie obținute</u> ulterior. Instituțiile publice continuă să achite pentru energie aceleași plăți ca înainte de implementarea măsurilor, însă o

		<p>parte din aceste plăți este direcționată către rambursarea investițiilor.</p> <p>Toate condițiile contractuale vor fi stabilite prin acte normative specifice și nu pot fi detaliate într-un document de politici, cum este Programul.</p>
20.	<p>Cu referire la modificările actelor normative care reglementează procesul bugetar (Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, Clasificația bugetară, Setul metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului) se menționează, că nu este adusă claritate referitor la modificările menționate, separat pentru fiecare act normativ. Se atenționează, că eventualele modificări ale acestora nu trebuie să aducă atingere principiilor bugetare și regulilor de gestionare a finanțelor publice stabilite în Legea finanțelor publice și responsabilității financiare. În altă ordine de idei, se menționează, că Clasificația bugetară este aliniată la standardele Statisticii Finanțelor Guvernamentale, formulate de Fondul Monetar Internațional. Astfel, în lipsa clarității, acțiunile de modificare a actelor normative menționate urmează a fi excluse.</p>	<p>Se acceptă prațial.</p> <p>Secțiunea a 2-a „Analiza barierei în dezvoltarea pieței serviciilor energetice”, Subsecțiunea 1 „Bariere de reglementare” din cadrul Programului descrie în mod suficient de detaliat barierele legislative care împiedică încheierea contractelor de performanță energetică. În acest sens, punctele 23 și 24 din Program prezintă argumentele care justifică necesitatea ajustării Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, precum și a altor acte normative conexe.</p> <p>Fiind un document de politici și nu un raport analitic, Programul nu poate conține o analiză detaliată a prevederilor legale care generează bariere; totuși, acesta prezintă în mod explicit problemele și limitările asociate acestor prevederi.</p> <p>Adițional informăm că analiza detaliată a cadrului normativ a fost deja realizată în documentele analitice la care Programul face trimitere – în special în raportul „Moldovan ESCO Market Development. Concept and Roadmap”, elaborat în 2024 în cadrul Proiectului „Securitatea Energetică a Moldovei (MESA)” cu sprijinul fostei Agenții a Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).</p> <p>Pentru a evita orice neclarități privind necesitatea ajustării Clasificației bugetare și a Setului metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului, prevederile Programului au fost reformulate. Astfel, referințele la acte normative specifice au fost înlocuite cu o formulare generală –</p>

			„actele normative conexe” – întrucât necesitatea modificării acestora va rezulta din schimbările care urmează a fi operate la nivel de legislație primară.
21.	În ceea ce privește modificarea cadrului normativ care reglementează angajamentele multianuale ale autorităților/instituțiilor bugetare, la fel Programul nu aduce claritate referitor la termenul estimat al contractelor de performanță energetică. Or, termenele de asumare a angajamentelor multianuale sunt aliniate la procesul de planificare bugetară. Mai mult, lucrările aferente măsurilor de performanță energetică nu se încadrează în noțiunea de angajamente multianuale conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 652/2023. În cazul în care acestea ar reprezenta investiții capitale, nu este necesară modificarea Hotărârii prenotate. Concomitent, nu este clar modul de monitorizare ale acestor angajamente.	Nu se acceptă. Contractele de performanță energetică sunt angajamente pe termen lung. În sectorul public, durata minimă necesară este de cel puțin 8 ani, pentru a evita clasificarea investițiilor ca datorie publică (a se vedea pag. 26 din „Ghidul pentru tratarea statistică a contractelor de performanță energetică” (Eurostat și BEI, 2018)). În prezent, cadrul normativ permite încheierea contractelor pe o perioadă de maximum 3 ani, ceea ce reprezintă o barieră de reglementare în implementarea serviciilor energetice. Din acest motiv, este necesară modificarea cadrului legal pentru a permite entităților publice să încheie contracte de performanță energetică cu o durată mai mare de 8 ani. Măsurile de eficiență energetică implementate prin contracte de performanță energetică constituie investiții capitale, ceea ce impune ajustarea cadrului normativ care reglementează investițiile capitale publice. Modul de monitorizare a contractelor de performanță energetică va fi stabilit prin cadrul normativ ce urmează a fi elaborat sau ajustat pentru implementarea acestui Program.	
22.	De asemenea, Programul nu conține o descriere a tipurilor de contracte de performanță energetică preconizate a fi implementate (în raport cu lucrările/serviciile contractate). În dependență de tipul contractului, variază gradul de eficiență energetică (economiiile la plățile pentru resursele energetice) și perioada de plată a contribuției din partea instituțiilor bugetare.	Nu se acceptă. Programul este un document de politici publice care are ca scop formarea și dezvoltarea sustenabilă a pieței serviciilor energetice. Acesta stabilește obiectivele ce trebuie atinse și măsurile necesare pentru realizarea lor. Programul nu poate detalia prevederile contractelor de performanță energetică, deoarece acestea vor fi stabilite în cadrul normativ ce urmează a fi elaborat sau ajustat pentru	

		implementarea Programului. Conținutul contractelor de performanță energetică pentru sectorul public va fi definit în Regulamentul privind achizițiile publice de servicii energetice (a se vedea pct. 2 din Planul de acțiuni).
23.	<p><u>La proiectul Programului</u></p> <p>La pct.12, referitor la afirmația „economii generate din implementarea măsurilor de eficiență energetică la nivelul clădirilor publice centrale să fie colectate într-un fond dedicat și realocate unor inițiative suplimentare de eficiență energetică”, se menționează că Fondul pentru eficiență energetică este instituit în cadrul bugetului de stat, se aprobă în conformitate cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale. Respectiv, efectuarea plăților lunare de către instituțiile bugetare către Fond, cheltuielile cărora la fel sunt parte a bugetului de stat, nu poate fi susținută. Astfel, afirmația urmează a fi revizuită.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Articolul 23¹ alin. (4) din Legea nr. 139/2018 privind eficiența energetică stabilește sursele de constituire ale Fondului pentru eficiență energetică, incluzând și „d) contribuțiile beneficiarilor programelor de finanțare”. Prin urmare, rambursarea investițiilor realizate în cadrul mecanismului „revolving”, utilizând economiile generate, este echivalentă cu o ”contribuție a beneficiarilor” și va fi direcționată către Fondul pentru eficiență energetică.</p> <p>Prevederile pct. 12 au fost concretizate pentru a reflecta mai exact dispozițiile legale corespunzătoare.</p>
24.	<p>La pct. 23 și pct. 24 se vizează „Limitările legale privind termenul maxim de asumare a angajamentelor în sectorul public”, se va ține cont de faptul că la data de 31.12.2025 au intrat în vigoare noile prevederi ale art. 66 alin. (3) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar fiscale nr. 181/2014, conform cărora se permite asumarea angajamentelor multianuale pe o perioadă de până la trei ani pentru proiecte de investiții capitale publice, în limitele cheltuielilor prognozate în acest scop pe anii respectivi. Valoarea angajamentelor multianuale se ajustează anual în conformitate cu alocațiile bugetare aprobate în acest scop pe anul bugetar respectiv. Pentru proiecte de investiții capitale publice cu valoarea mai mare de 200 de milioane de lei, se permite extinderea termenului angajamentelor multianuale pe o perioadă de până la doi ani cu acordul Guvernului. Concomitent, se atrage atenția la faptul că, la art. 66 alin. (3¹) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, cuvântul „bugetari” a fost exclus. Prin urmare, se consideră necesar revizuirea conținutului pct. 23 și 24.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Cuvântul ”bugetari” a fost eliminat.</p> <p>Contractele de performanță energetică sunt angajamente pe termen lung. În sectorul public, durata minimă necesară este de cel puțin 8 ani, pentru a evita clasificarea investițiilor ca datorie publică (a se vedea pag. 26 din „Ghidul pentru tratarea statistică a contractelor de performanță energetică” (Eurostat și BEI, 2018)). Așadar, Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar fiscale nr. 181/2014 trebuie să fie ajustată pentru a permite încheierea contractelor de performanță energetică pe un termen mai mare de 8 ani.</p>
25.	<p>La pct. 29 și pct. 30, se menționează că, în conformitate cu prevederile art. 1 alin. (1) din Codul fiscal nr. 1163/1997, prezentul cod stabilește principiile generale ale impozitării în Republica Moldova, [...] principiile de determinare a obiectului impunerii, principiile evidenței veniturilor și cheltuielilor deduse, modul și condițiile de tragere la răspundere pentru încălcarea legislației fiscale, [...]. Astfel, regimul fiscal aplicabil serviciilor energetice, atât din</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Pct. 29 a fost reformulat, iar pct. 30 a fost exclus. Totodată, în Planul de acțiuni a fost inclusă o măsură privind completarea Bazei generalizate a practicii fiscale, instituite prin Ordinul șefului Inspectoratului</p>

	<p>perspectiva TVA, cât și a impozitului pe venit, este unul bazat pe principii generale, în strictă conformitate cu prevederile Codului fiscal. Or, normele privind regimul de impozitare sunt prevăzute exclusiv în Codul fiscal, ne fiind necesară elaborarea altor acte normative care să stabilească reguli suplimentare de evidență fiscală pentru serviciile energetice. Totodată, se comunică că, în contextul angajamentelor asumate prin Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, precum și prin prisma deciziei Consiliului European de acordare Republicii Moldova a statutului de țară candidată la aderare la Uniunea Europeană, acțiunile de ajustare și aliniere a legislației naționale la cea comunitară în partea ce ține de TVA și impozitul pe venit sunt prioritare pe agenda Ministerului Finanțelor, și urmează a fi realizate în conformitate cu termenele prevăzute în Programul Național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025–2029, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025.</p> <p>În contextul argumentelor menționate supra, se propune excluderea pct. 29 și 30, precum și excluderea pct. 55.3 din Capitolul III „Obiective generale și specifice” sau, după caz, revizuirea acestuia, având în vedere faptul că nu se impune elaborarea unor acte normative distincte pentru stabilirea unor reguli clare de evidență fiscală aferente serviciilor energetice.</p>	<p>Fiscal Principal de Stat nr.637 din 31 decembrie 2010, cu clarificările necesare privind particularitățile evidenței contabile și tratării fiscale a serviciilor energetice.</p>
26.	<p>În aceeași ordine de idei, se propune excluderea obiectivului specific 1.3 din tabelul 1 al Capitolului IV, din tabelul 2 al Capitolului VI și din Anexă la Program (Plan de acțiuni).</p>	<p>Se acceptă.</p>
27.	<p>La pct. 55.2, în descrierea obiectivului specific 1.2 autorul menționează că: „Pentru a evita ca angajamentele financiare asumate de entitățile publice prin contractele de performanță energetică să fie considerate datorie publică, actele normative elaborate vor lua în considerare recomandările din Nota de orientare „Înregistrarea contractelor de performanță energetică în conturile guvernamentale” (Eurostat, 2017) și „Ghidul pentru tratarea statistică a contractelor de performanță energetică” (Eurostat și BEI, 2018)”. Pentru transparență și claritate, se recomandă detalierea descrierii în raport cu recomandările actelor Eurostat. Or, în cazul în care contractele de performanță energetică nu vor fi considerate datorie publică, acestea vor fi atribuite contractelor prestării servicii, reprezentând plăți pentru cheltuieli curente (operaționale), care nu pot fi atribuite la categoria angajamente multianuale.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Programul nu poate detalia exhaustiv recomandările Eurostat și BEI, deoarece acest nivel de informație nu este caracteristic unui document de politici.</p> <p>Ghidul pentru tratarea statistică a contractelor de performanță energetică vizează 16 aspecte importante privind contractele de performanță energetică, și anume:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Drepturi de proprietate și acces; 2) Specificații, proiectare, construcție și instalare a activelor; 3) Întreținerea și operarea activelor; 4) Economii garantate; 5) Mecanismul de plată; 6) Compensații, ajutoare și evenimente de forță majoră;

			<p>7) Modificări ale contractelor de performanță energetică;</p> <p>8) Modificări legislative;</p> <p>9) Asigurări;</p> <p>10) Garanții și despăgubiri;</p> <p>11) Încetarea anticipată a contractelor de performanță energetică;</p> <p>12) Compensații pentru încetarea anticipată a contractelor de performanță energetică;</p> <p>13) Expirarea contractelor de performanță energetică;</p> <p>14) Aranjamente de finanțare;</p> <p>15) Influența guvernului;</p> <p>16) Dispoziții diverse.</p> <p>Detalierea tuturor acestor aspecte în cadrul Programului nu este rezonabilă.</p>
28.	De asemenea, analiza conținutului Programului relevă faptul că, pentru realizarea obiectivelor propuse, sunt prevăzute instrumente financiare care, în funcție de modul de structurare și de implementare și de condițiile contractuale aplicabile, pot genera obligații financiare susceptibile de a se încadra în noțiunea de datorie a sectorului public. În acest sens, sunt menționate contractele de tip revolving și contractele de performanță energetică (ESCO).		<p>Precizare.</p> <p>Nici mecanismul de finanțare de tip ”revolving”, nici contractele de performanță energetică prevăzute în Program nu vor genera creșterea datoriei publice, deoarece aceste instrumente vor fi concepute și implementate în conformitate cu practicile europene expuse în recomandările din Nota de orientare „Înregistrarea contractelor de performanță energetică în conturile guvernamentale” (Eurostat, 2017) și „Ghidul pentru tratarea statistică a contractelor de performanță energetică” (Eurostat și BEI, 2018)”.</p>
29.	În ceea ce privește contractele de tip revolving, proiectul Programului nu conține clarificări suficiente referitoare la natura juridică a acestora, părțile contractante, precum și metoda de rambursare a finanțării, inclusiv sub aspectul existenței unei dobânzi. În lipsa unor astfel de precizări, există riscul ca aceste contracte să întrunească elementele unui împrumut, ceea ce ar impune aplicarea integrală a cadrului legal privind datoria sectorului public, inclusiv necesitatea implicării Ministerului Finanțelor în procesul de contractare și autorizare, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 1136/2007 privind unele măsuri de executare a Legii nr. 419/2006 privind datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat. Totodată, nu este clar modul de gestionare a situațiilor de nerambursare, în special în cazul		<p>Nu se acceptă.</p> <p>Programul nu poate detalia exhaustiv fiecare mecanism, deoarece acest nivel de informație nu este caracteristic unui document de politici. Mecanismul de tip „revolving” este utilizat pe scară largă în numeroase țări și este descris în profunzime în rapoartele și materialele informative ale Băncii Mondiale.</p>

	<p>autorităților administrației publice locale care nu dispun de capacitatea financiară necesară pentru onorarea obligațiilor asumate, aspect ce poate avea impact asupra bugetului public național. În acest context, urmează a fi specificată metoda de rambursare și dacă vor fi prevăzute penalități aplicabile.</p>	<p>Atât mecanismul de finanțare „revolving”, cât și contractele de performanță energetică prevăzute în Program nu vor genera datorie publică. Aceste instrumente vor fi dezvoltate și implementate în conformitate cu practicile europene prezentate în recomandările din Nota de orientare „Înregistrarea contractelor de performanță energetică în conturile guvernamentale” (Eurostat, 2017) și „Ghidul pentru tratarea statistică a contractelor de performanță energetică” (Eurostat și BEI, 2018).</p> <p>Menționăm că, atât în cazul mecanismului „revolving”, cât și al contractelor de performanță energetică, recuperarea investițiilor realizate în măsurile de eficiență energetică are loc din economiile generate ulterior. În aceste condiții, capacitatea financiară necesară pentru onorarea obligațiilor asumate nu constituie o dificultate majoră.</p> <p>Aplicarea mecanismului „revolving”, precum și a contractelor de performanță energetică, va fi reglementată prin acte normative dedicate, care vor detalia toate aspectele relevante.</p>
30.	<p>Referitor la contractele de performanță energetică (ESCO), menționăm că acestea pot avea tratamente bugetare și financiare diferite, în funcție de structura contractuală. În situația în care contractele ESCO prevăd plăți necondiționate, garanții de rambursare, plăți minime garantate, dobânzi, penalități sau alte elemente specifice unui împrumut, acestea pot fi calificate drept datorie a sectorului public, cu toate consecințele legale aferente. Totodată, urmează a fi clarificate consecințele în cazul în care prestatorul de servicii ESCO se află în incapacitate de a-și onora obligațiile contractuale, inclusiv sub aspectul aplicării penalităților.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Programul este un document de politici publice care are ca scop formarea și dezvoltarea sustenabilă a pieței serviciilor energetice. Acesta stabilește obiectivele ce trebuie atinse și măsurile necesare pentru realizarea lor. Programul nu poate detalia prevederile contractelor de performanță energetică, deoarece acestea vor fi stabilite în cadrul normativ ce urmează a fi elaborat sau ajustat pentru implementarea Programului. Conținutul contractelor de performanță energetică pentru sectorul public va fi definit în Regulamentul privind achizițiile publice de servicii energetice (a se vedea pct. 2 din Planul de acțiuni).</p>

			<p>Nici mecanismul de finanțare de tip ”revolving”, nici contractele de performanță energetică prevăzute în Program nu vor genera datoria publică, deoarece aceste instrumente vor fi concepute și implementate în conformitate cu practicile europene expuse în recomandările din Nota de orientare „Înregistrarea contractelor de performanță energetică în conturile guvernamentale” (Eurostat, 2017) și „Ghidul pentru tratarea statistică a contractelor de performanță energetică” (Eurostat și BEI, 2018)”.</p> <p>Toate condițiile contractuale vor fi stabilite prin acte normative specifice și nu pot fi detaliate într-un document de politici, cum este Programul.</p> <p>Subsidiar, anumite aspecte privind serviciile energetice și contractele de performanță energetică sunt reglementate de articolele 22–23 din Legea nr. 139/2018 privind eficiența energetică, precum și de Regulamentul privind furnizarea serviciilor energetice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1093/2013. Totuși, Programul prevede actualizarea acestor acte normative, astfel încât acestea să detalieze mai amplu și mai riguros instrumentele respective.</p>
31.		<p>Totodată, menționăm că, conform Legii nr. 419/2006 privind datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea, datoria sectorului public se calculează la nivel consolidat. Aceasta presupune agregarea tuturor obligațiilor financiare ale statului și ale autorităților administrației publice locale, cu eliminarea eventualelor obligații reciproce dintre entitățile publice, în scopul evitării dublei contabilizări. În acest context, urmează a se preciza dacă obligațiile ce pot rezulta din implementarea contractelor de tip revolving și ESCO, în funcție de structura acestora, pot fi încadrate în categoria datoriei sectorului public și, respectiv, pot influența nivelul datoriei sectorului public determinat pe bază consolidată.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Programul este un document de politici publice care are ca scop formarea și dezvoltarea sustenabilă a pieței serviciilor energetice. Acesta stabilește obiectivele ce trebuie atinse și măsurile necesare pentru realizarea lor. Programul nu poate detalia prevederile contractelor de performanță energetică, deoarece acestea vor fi stabilite în cadrul normativ ce urmează a fi elaborat sau ajustat pentru implementarea Programului. Conținutul contractelor de performanță energetică pentru sectorul public va fi definit în Regulamentul privind achizițiile publice de servicii energetice (a se vedea pct. 2 din Planul de acțiuni).</p>

			<p>Nici mecanismul de finanțare de tip ”revolving”, nici contractele de performanță energetică prevăzute în Program nu vor genera datoria publică, deoarece aceste instrumente vor fi concepute și implementate în conformitate cu practicile europene expuse în recomandările din Nota de orientare „Înregistrarea contractelor de performanță energetică în conturile guvernamentale” (Eurostat, 2017) și „Ghidul pentru tratarea statistică a contractelor de performanță energetică” (Eurostat și BEI, 2018)”.</p> <p>Subsidiar, anumite aspecte privind serviciile energetice și contractele de performanță energetică sunt reglementate de articolele 22-23 din Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică, precum și de Regulamentul privind furnizarea serviciilor energetice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1093/2013. Totuși, Programul prevede actualizarea acestor acte normative, astfel încât acestea să detalieze mai amplu și mai riguros instrumentele respective.</p>
32.		<p>În concluzie, se consideră necesară completarea proiectului Programului cu clarificări privind mecanismul de funcționare și finanțare al contractelor de tip revolving și ESCO. Aceste clarificări ar trebui să vizeze sursele de finanțare, părților contractante, responsabilitățile instituțiilor implicate, structura rambursărilor, precum și existența dobânzilor și a penalităților aplicabile, în vederea determinării apartenenței contractelor respective la categoria datoriei sectorului public.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Programul este un document de politici publice care are ca scop formarea și dezvoltarea sustenabilă a pieței serviciilor energetice. Acesta stabilește obiectivele ce trebuie atinse și măsurile necesare pentru realizarea lor. Programul nu poate detalia prevederile contractelor de performanță energetică, deoarece acestea vor fi stabilite în cadrul normativ ce urmează a fi elaborat sau ajustat pentru implementarea Programului. Conținutul contractelor de performanță energetică pentru sectorul public va fi definit în Regulamentul privind achizițiile publice de servicii energetice (a se vedea pct. 2 din Planul de acțiuni). Totodată, Programul nu poate detalia exhaustiv mecanismul ”revolving”, deoarece acest nivel de informație nu este caracteristic unui document de politici. Mecanismul de tip „revolving”</p>

			<p>este utilizat pe scară largă în numeroase țări și este descris în profunzime în rapoartele și materialele informative ale Băncii Mondiale.</p> <p>Subsidiar, anumite aspecte privind serviciile energetice și contractele de performanță energetică sunt reglementate de articolele 22–23 din Legea nr. 139/2018 privind eficiența energetică, precum și de Regulamentul privind furnizarea serviciilor energetice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1093/2013. Totuși, Programul prevede actualizarea acestor acte normative, astfel încât acestea să detalieze mai amplu și mai riguros instrumentele respective.</p>
33.	La pct. 59, în Tabelul 1 „Indicatorii de monitorizare privind realizarea obiectivelor Programului”, obiectivul specific 1.1 va fi modificat în următoarea redacție: „Elaborarea și aprobarea până la sfârșitul anului 2027 a actelor normative necesare pentru implementarea Legii privind achizițiile publice, cu integrarea prevederilor referitoare la achizițiile publice de servicii energetice”. Această reformulare derivă din procesul de revizuire și armonizare a cadrului normativ național cu acquis-ul comunitar, în urma căruia a fost adoptată Legea nr. 325/2025 privind achizițiile publice, iar cadrul normativ secundar existent urmează a fi abrogat și consolidat într-un act normativ unic pentru implementarea legii privind achizițiile publice.	Se acceptă parțial.	Obiectivele specifice au fost reformulate, ținând cont de observațiile formulate de Ministerul Finanțelor și Cancelaria de Stat.
34.	La pct. 61 este fundamentală ajustarea compartimentului, prin indicarea sumelor corecte, în cadrul punctului doi fiind reflectată o sumă incertă de „200 00 mii lei”, ceea ce poate crea confuzii în privința înțelegerii volumului resurselor financiare necesare pentru implementare.	Se acceptă.	
35.	La pct. 62, Tabelul 2, în obiectivul specific 2.4. „Implementare până la sfârșitul anului 2030 a mecanismului de tip ”Super ESCO” pentru realizarea proiectelor de eficiență energetică în clădirile publice”, costurile semnificative indicate din bugetul de stat (anii 2029-2030) urmează a fi argumentate prin prisma resurselor estimate din contractele de performanță energetică.	Se acceptă.	
36.	La capitolul VII „Riscuri de implementare” se atestă că nu sunt evaluate riscurile de neatingere a obiectivelor de economii energetice în cadrul contractelor de performanță energetică, precum și lipsește descrierea modului de gestionare a acestor riscuri.	Se acceptă parțial.	Programul nu prevede obiective specifice privind atingerea unui anumit nivel al economiilor de energie. Capitolul VII ”Riscuri de implementare” a fost completat cu riscurile relevante.

		Totodată, riscurile de neatingere a obiectivelor de economii energetice în cadrul contractelor de performanță energetică sunt gestionate prin prevederile contractuale și sunt preluate, de regulă, de furnizorii de servicii energetice.
37.	<p><u>La Planul de acțiuni</u></p> <p>La obiectivul specific 1.1. „Elaborarea până la sfârșitul anului 2027 a cel puțin 10 acte normative care integrează serviciile energetice în legislația privind achizițiile publice”, se propune revizuirea formulării obiectivului, după cum urmează: „Elaborarea și aprobarea actelor normative necesare pentru implementarea Legii privind achizițiile publice cu integrarea prevederilor referitoare la achizițiile publice de servicii energetice”.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Obiectivele specifice au fost revizuite, ținând cont de observațiile formulate de Ministerul Finanțelor și Cancelaria de Stat.</p>
38.	<p>Respectiv, se propune excluderea din obiectivul specific 1.1 a acțiunilor cu numărul de ordine 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9 și 10, iar acțiunea nr. 3 „Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 652/2023 pentru aprobarea Regulamentului privind asumarea angajamentelor multianuale”, să fie transferată la obiectivul specific 1.2 din plan. Astfel, obiectivul specific 1.1 va avea doar o acțiune cu următorul cuprins: „Elaborarea Hotărârii Guvernului cu privire la implementarea Legii privind achizițiile publice cu accent pe eficiență energetică, a costurilor pe ciclul de viață și aplicarea criteriului de atribuire calitate-preț, calitate-cost”.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Obiectivele specifice au fost revizuite, ținând cont de observațiile formulate de Ministerul Finanțelor și Cancelaria de Stat.</p>
39.	<p>La obiectivul specific 1.2. „Elaborarea până la sfârșitul anului 2027 a cel puțin 8 acte normative care integrează serviciile energetice în cadrul de reglementare a procesului bugetar și investițiilor capitale publice”, având în vedere că scopul obiectivului în cauză presupune inclusiv ajustarea normelor astfel încât să permită autorităților și instituțiilor publice încheierea contractelor pe perioade mai mari de 3 ani, se consideră oportună revederea conținutului acestuia ținând cont de noile prevederi ale art. 66 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Obiectivele specifice au fost revizuite, ținând cont de observațiile formulate de Ministerul Finanțelor și Cancelaria de Stat.</p>
40.	<p>Simultan, din obiectivul specific 1.2. se propune excluderea acțiunilor 13 și 14 din Planul, deoarece nu este clară esența modificărilor ce se preconizează a fi aduse în actele normative menționate. Astfel, este oportună prezentarea unei analize prealabile privind impedimentele din cadrul Hotărârii Guvernului nr. 684/2022 și Ordinului ministrului finanțelor nr. 104/2023, explicându-se ajustările solicitate.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Obiectivele specifice au fost revizuite, ținând cont de observațiile formulate de Ministerul Finanțelor și Cancelaria de Stat.</p>
41.	<p>Totodată, se menționează că particularitățile cheltuielilor de investiții capitale publice sunt aprobate conform art. 40-41 din Legea nr. 181/2014, Hotărârii Guvernului nr. 684/2022 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la proiectele de investiții capitale publice și subcapitolului 4.7. „Particularități specifice planificării cheltuielilor pentru investiții capitale” din Setul</p>	<p>Precizare.</p> <p>Regulamentul privind proiectele de investiții capitale publice nu ia în considerare particularitățile contractelor de performanță energetică, care sunt</p>

	<p>metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului, aprobat prin Ordinul Ministrului finanțelor nr. 124/2023. Prevederile actelor normative în cauză se aplică tuturor proiectelor de investiții capitale publice pentru finanțare din contul bugetului de stat, fără a stabili prevederi specifice anumitor domenii.</p> <p>În contextul celor expuse, se reiterează că investițiile capitale publice reprezintă cheltuieli bugetare care vizează reconstrucția, extinderea, restaurarea mijloacelor fixe existente și crearea mijloacelor fixe noi, inclusiv prin construcție.</p>	<p>implementate inițial din contul mijloacelor furnizorului de servicii energetice, iar recuperarea investițiilor are loc treptat, într-o perioadă de 8-20 de ani, din mijloace bugetare. În aceste condiții, procesul de planificare și bugetare a investițiilor capitale publice nu reflectă specificul acestor contracte. Prin urmare, Regulamentul necesită ajustări pentru a integra toate aspectele specifice serviciilor energetice.</p>
42.	<p>Referitor la obiectivul specific 3.1. „Implementarea până la sfârșitul anului 2027 a planificării pe termen lung (cel puțin 10 ani) a renovării clădirilor publice”, se menționează că, similar obiectivului specific 1.2., nu este posibilă luarea unui angajament pentru o perioadă de 10 ani, întrucât în prezent angajamentele bugetare, se realizează exclusiv în limitele cadrului bugetar pe termen mediu. Potrivit Legii nr. 181/2014, anual, în conformitate cu calendarul bugetar, Guvernul aprobă cadrul bugetar pe termen mediu, cu un termen de 3 ani. Această abordare permite ajustarea cheltuielilor, inclusiv a celor aferente renovării clădirilor publice, ținând cont de obiectivele politicii bugetar-fiscale și sustenabilitatea finanțelor publice.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Obiectivele specifice au fost revizuite, ținând cont de observațiile formulate de Ministerul Finanțelor și Cancelaria de Stat.</p>
43.	<p>Totodată, cu privire la obiectivul specific 3.2. „Formarea până la sfârșitul anului 2030 a unei surse sustenabile de finanțare pentru proiectele de eficiență energetică în clădirile publice, cu o valoare minimă de 1 000 mln. lei”, se comunică faptul că, la etapa actuală, nu poate fi considerată o sursă sigură de finanțare, în lipsa unor acorduri agreeate cu partenerii de dezvoltare. În același timp, nici mecanismul de tip „revolving” nu este încă elaborat și implementat. În condițiile menționării unor costuri ce vor fi acoperite din surse viitoare, apar incertitudini în vederea finanțării acestora, spre exemplu există riscul ca economiile de energie estimate să nu fie suficiente pentru a acoperi investițiile realizate în cadrul proiectelor de eficiență energetică.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Obiectivele specifice au fost revizuite, ținând cont de observațiile formulate de Ministerul Finanțelor și Cancelaria de Stat.</p>

Secretar general al ministerului

/semnat electronic/

Andrei GRIȚCO

Nr. 03 - 1241 din 14 mai 2026

Cancelaria de Stat
email: cancelaria@.gov.md

CERERE

privind înregistrarea de către Cancelaria de Stat a proiectului Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030

Nr. crt.	Criterii de înregistrare	Nota autorului
1.	Categoria și denumirea proiectului	Proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de dezvoltare a pieței serviciilor energetice pentru perioada 2026-2030
2.	Autoritatea care a elaborat proiectul	Ministerul Energiei
3.	Justificarea depunerii cererii	Proiectul hotărârii este elaborat în temeiul art. art. 22 alin. (5) din Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică.
3 ¹ .	Referința la documentul de planificare care prevede elaborarea proiectului (<i>PNA, PND, PNR, alte documente de planificare sectoriale</i>)	PNA 2025-2029, PAAP 2026
4.	Lista autorităților și instituțiilor a căror avizare este necesară	Cancelaria de Stat; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale; Ministerul Finanțelor; Ministerul Mediului; Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică; Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova.
4.1	Lista autorităților și instituțiilor a căror expertiză este necesară	Ministerul Justiției Centrul Național Anticorupție
5.	Termenul-limită pentru depunerea avizelor/expertizelor	10 zile lucrătoare.
6.	Numele, prenumele, funcția și datele de contact ale persoanei responsabile de promovarea proiectului	Tatiana URMAȘ, Consultant principal, Direcția eficiență energetică Ministerul Energiei

		e-mail: tatiana.urmas@energie.gov.md ;
7.	Anexe	Proiectul actului normativ cu anexa corespunzătoare; Notă de fundamentare la proiectul Hotărârii Guvernului;
8.	Data și ora depunerii cererii	Conform semnăturii electronice
9.	Semnătura	Semnat electronic

Secretar general al ministerului

/semnat electronic/

Andrei GRÎȚCO

Ex: Tatiana URMAȘ, e-mail: tatiana.urmas@energie.gov.md